UNIVERSITETET I BERGEN

Det medisinsk-odontologiske fakultet

Styresak IV
Møte: 11.4.12

Orienteringssaker:

I) Oversikt over styresaker mai – desember 2012

II) Sluttrapport utstyrsinvesteringer i nytt laboratoriebygg, vedl.

a) Utkast til protokoll fra møte 1.2.12 i Forskningsutvalget, vedl.
Utkast til referat fra møte 7.3.2012 i Studieutvalget, vedl.

b) Budsjett 2011 – Tildeling egenfinansiering EU`s FP7, brev fra MOF til instituttene av 3.1.12, vedl.

c) Kiropraktorutdanning i Norge – modell for etablering av en 5-årig mastergrad som et samarbeid mellom Universitetet i Stavanger og Universitetet i Bergen, brev fra UiB v/rektor til Kunnskapsdepartementet av 29.2.12, fellesnotat av 29.2.12 og kontantstrømoppstilling 2012 – 2021, Kiropraktorutdanning, vedl.

d) Ny leder og nestleder for CONOR styringsgruppe, brev fra Folkehelseinstituttet av 1.3.12, vedl.

e) Ledelse i helsesektoren, Master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi, deltidsstudium, vedtatt i programutvalgsmøte 15.3.12, vedl.

f) **Nyheter: Norges forskningsråd**:
1. Fra evaluering til oppfølging, vedl.
2. Norge har gode forskningsdata, vedl.
3. Kjempeinnsats for den helseøkonomiske forskningen, vedl.
4. Forskerens karrieremuligheter på dagsordenen, vedl.
5. Startskudd for «humane biobanker», vedl.
6. Fuge har vært en trendsetter og genforskning og nanoteknologi oppsummerer ti års arbeid, vedl.
7. Mammografievalueringen i gang, vedl.

g) **På Høyden:**
NFR satser på UiB, vedl.

h) Felles høringssvar fra nasjonalt dekanmøte i medisin om revidert fastlegeforskrift, kopi av høringsuttalelse til Helse- og omsorgsdepartementet av 20.3.12 fra UiO: Det medisinske fakultet, vedl.

i) **Dekan orienterer:**

28.3.12 BSG

U N I V E R S I T E T E T I B E R G E N

Det medisinsk-odontologiske fakultet

IV I

STYRESAKER 2012

uib.no

Styresaker vår 2012 - ver. 26. mars 2012

9. mai	1. Tilsetting: leder av forskerlinjen 2. Vurdering av modell for dekningsbidrag ved MOF- modellering – eksternfinansierte prosjekter fra finansieringskilder som ikke gir dekningsbidrag 3. Fakultetets arealer – status og planer 4. NFR-evaluering og oppfølgingsplan
13. Juni	1. Utdeling av årets publikasjon, årets forskningsgruppe, og årets formidlingspris, årets PhD-arbeid/årets avhandling,årets undervisningspris og Søren Falck priser 2. Vedtakssak: Framtidens fakultet – ny organisasjonsmodell ved MOF 3. Tertial regnskapssak 4. Revidering av utfyllende regler jfr. studieforskriften UiB 5. Tilsynsrapport Dyreavdelingen 6. Eksternfinansierte II-erstillinger 7. Orientering om status for prekvalifiseringsrunden SFF 8. Årsrapport for handlingsplaner for MOF 9. Datasettet/undervisningsregnskap

Styresaker høst 2012 – ver. 26. mars 2012

12. september	1. Budsjett 2013 –faglige planer 2. Halvtårsrapport regnskap 3. Årsplan (ØS) 4. Opptakstall (STS) 5. Opprykk til professor (ferdig) 6. Diverse kartlegging rundt personal – oppdrag fra POA 7. Undervisningsregnskapet
17. oktober	1. Framtidens fakultet: administrativ organisering og forskningsstøttefunksjoner 2. Regnskap per september 3. Oppnevne (nasjonale) komiteer for å vurdere professoropprykk, søknadsrunde 2010 4. Kontinuasjon universitetslektor PSS 5. Kontinuasjoner professor, førsteamanuensis PSS
14. november	1. Status Framtidens fakultet 2. Tilsetting 3. stipendiatstillinger
12. desember	1. Budsjettsak: fordeling 2013 2. Regnskapsrapportering – årsprognose 3. Status Framtidens fakultet

Sammen skaper vi framtidens fakultet!

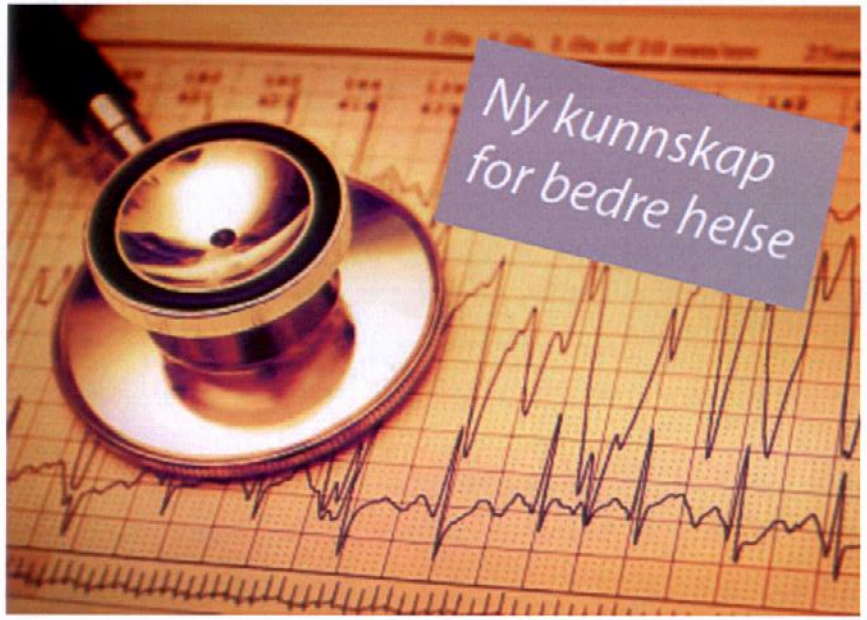

UNIVERSITETET I BERGEN

Det medisinsk-odontologiske fakultet

IV II

UNIVERSITETET I BERGEN
Det medisinsk-odontologiske fakultet

O-sak:

Sak nr.: 2012/

Møte: 11.04.12

Sluttrapport utstyrsinvesteringer i Nytt laboratoriebygg

Oppsummering

Utstyrsinvesteringene i Nytt laboratoriebygg (NLB) var sluttført ved årsskiftet 2011/2012. Da hadde Universitetet i Bergen (UiB) investert for over 30 mill i NLB. Her framkommer en oversikt over bruken av midlene.

Da byggingen av NLB var godt i gang i 2008 var det ikke budsjettert med utstyrsmidler til UiBs virksomhet hverken ved UiB eller i Helse Bergen. Fakultetet hadde den gang lite økonomisk handlingsrom for denne type investeringer og et omfattende arbeid for å finne finansiering til investeringer i NLB var nødvendig. Det ble lagt ned mye arbeid i å utforme realistiske behovslister og etterhvert hadde fakultetet en prioritert utstyrsliste på nærmere 93,2 mill. som inneholdt både erstatning av eldre utstyr og ønsker om nytt utstyr. Målrettet budsjettarbeid fra fakultetets side resulterte i utstyrstildelinger på til sammen 23,7 mill fra UiB sentralt. I tillegg satt fakultetet av 4 mill over fellesmidler og instituttene dekket en del mindre investeringer. Totalt sett har UiB gjennomført utstyrsinvesteringer for over 30 mill inkludert institutt- og prosjekttildelinger.

Tildelinger og bruk av midler

Bevilgninger	Beløp	Kommentarer
Vitenskapelig utstyr 2008	14 000 000	Tildeling fra UiB sentralt
Inventar 2009	4 200 000	Tildeling fra UiB sentralt
Byggpåvirkende utstyr 2009	2 500 000	Tildeling fra UiB sentralt
Utstyrsmidler 2009	4 041 000	Bevilget fra fakultetet felles
Byggpåvirkende utstyr 2009	3 000 000	Bevilget og bokført hos EIA
SUM	27 741 000	

I 2008-2009 ble hoveddelen av bevilgningene til byggpåvirkende utstyr og inventar brukt. I 2009-2010 ble størstedelen av mindre utstyrsinvesteringer brukt, mens det meste av innkjøpene av tungt vitenskapelig utstyr ble gjort i 2011.

Bakgrunn og prosess

Den første planleggingen av nytt laboratoriebygg startet i første halvdel av 1990-tallet, men prosjektet startet for fullt i 2004-2005. Helse Bergen (HB) ønsket å frigjøre areal i Sentralblokken og Armauer Hansens hus, og å overføre laboratorievirksomheten fra disse byggene til laboratoriebygget. Det ble gjort et makebytte av areal. UiB-enhetene Felles forskningssenter (FFS), Institutt for indremedisin (IFI), Institutt for kirurgiske fag (IKF), Seksjon for mikrobiologi og immunologi og Broegelmanns Forskningslaboratorium ved Gades institutt flyttet inn i nytt laboratoriebygg i 2009. FFS skiftet navn

til Felles forskningslaboratorier (FFL) ved flyttingen og dette instituttsamarbeidet styres nå av instituttlederne ved IFI, IKF og Gades.

Det medisinske fakultet oppnevnte i 2006 et bredt sammensatt utstyrsutvalg. Rune J. Ulvik var leder og Gjert Bakkevold sekretær. Utvalget skulle bl.a. planlegge og prioritere bruk av midler som ble bevilget fra UiB og andre kilder til anskaffelse av utstyr. I 2008-2009 var innkjøpsarbeidet med byggpåvirkende utstyr (autoklaver, renset vann, kjemikalieskap, sikkerhetsbenker, låssystemer, vaskemaskiner, ismaskiner) godt i gang og foregikk som et samarbeid mellom HB og UiB.

I 2008 vedtok utstyrsutvalget følgende nøkkel for bruk av utstyrsmidler: 20% til felles formål og 80% fordelt på arealandeler:

Fordeling	% areal	Beløp	Bruk
Fellesbruk 20%		2 800 000	Øremerket bruk mot HB til større satsinger
FFL	26,3 %	2 940 000	Øremerket bruk mot HB til større satsinger
Felles stip	16,3 %	1 820 000	Brukt i henhold til felles utstyrslister
Gades	19,5 %	2 180 000	Brukt i henhold til Gades' utstyrslister
IKF	9,1 %	1 010 000	Brukt i henhold til IKFs utstyrslister
IFI	28,8 %	3 220 000	Brukt i henhold til IFIs utstyrslister
SUM	100,0 %	14 000 000	Til vitenskapelig utstyr

2009 bevilget UiB 4,2 mill til inventar og det var bevilget 5,5 mill til byggpåvirkende utstyr (fakultetet bidro med 2,5 mill i tillegg til 3 mill fremforhandlet mot Helse Bergen og regnskapsført hos EIA).

Total bevilgning til vitenskapelig utstyr, byggpåvirkende utstyr og inventar i laboratoriebygget utgjør 27,7 mill, hvor 20,7 mill er regnskapsført under prosjekt 720009, øremerkede midler ved fakultetet.

Instituttene flyttet alt brukbart utstyr videre til NLB, men etter en tidligere kartlegging av utstyrsbehov måtte mye basisutstyr skiftes ut ved innflytting. Bruken av de instituttvise tildelingene startet i 2009.

I 2010 oppnevnte styret for FFL Gunnar Mellgren som leder av en komité med oppgave å se videre på anskaffelse av de større utstyrsatsningene og å komme med forslag til utstyrsenheter. Innen utgangen av 2011 var de siste større utstyrsenheter innkjøpt (tilsammen 10,1 mill). Restbeløp på 0,5 mill som var satt av som risikobuffer ble høsten 2011 brukt til anskaffelse av basisutstyr til P3-lab (FFL), utstyr til IFI og utstyr til kjernefasiliteten for metabolikk (IFI).

I en periode med mange utstyrsinnkjøp som skulle ut på anbud ble det forsinkelser i innkjøpsprosessene både ved instituttene, fagmiljøene og ved innkjøpskontoret. Dette var årsaken til at at de siste investeringene først var fullført på slutten av 2011.

Fra NLB investeringene har fakultetet fått verdifull erfaring med å gjennomføre større investeringsinnkjøp. Særlig er det viktig med eierskap til innkjøpsprosessene og tett oppfølging av framdriften i innkjøpene. Denne erfaringen var med å gjøre utstyrsinvesteringene som fakultetet gjennomførte i 2011 for rebudsjetteringstiltak til en god prosess hvor utstyret ble kjøpt inn i samme år som midlene ble tildelt.

Vedlegg: Oversikt vitenskaplig utstyr NLB

23.03.2012/GJB-ØRH

Vedlegg

Vitenskaplig utstyr - UiBs investeringer i Nytt laboratoriebygg

Nr	Utstyr - instrument	Ansvarlig	Budsjett
1	Flowcytometer	BT Gjertsen/R Jonsson	2 000 000
2	LC-MSMS	S Hustad/G Mellgren	2 900 000
3	HPLC/UPLC	S Hustad/G Mellgren	780 000
4	Gulvsentrifuge	A Svardal	390 000
5	Real Time PCR	G Mellgren	400 000
6	Pippeteringsrobot	S Hustad/G Mellgren	1 400 000
7	2 Real Time PCR + pippeteringsrobot	G Mellgren	1 800 000
8	Ultralydapparat	K Matre	300 000
9	Lite flowcytometer	BT Gjertsen (egenfinansiering i tillegg)	130 000
	Sum vitenskaplig utstyr NLB		**10 100 000**

UNIVERSITETET I BERGEN
DET MEDISINSK-ODONTOLOGISKE FAKULTET
FORSKNINGSUTVALGET
Sak nr. 2012/1158

IV a

UTKAST TIL PROTOKOLL fra møte i Forskningsutvalget ved Det medisinsk-odontologiske fakultet 1. februar 2012. Møtet ble holdt på Haukeland Hotell og varte fra kl. 13.15-15.15.

Til stede fra Forskningsutvalget: Robert Bjerknes, Ernst Omenaas (forlot møtet før sak 6/11), Knut Fylkesnes, Maria Omsland (studentrepresentant), Anne Isine Bolstad, Eyvind Rødahl, Aurora Martinez, Roland Jonsson

Forfall: Anne Kjersti Daltveit, Michael Brauckhoff, Eystein Husebye

Til stede fra fakultetsadministrasjonen: Torunn Olsnes, Inger Hjeldnes Senneseth

01/12		**Godkjenning av sakliste** Det var ingen merknader til saklisten, som ble godkjent. To saker meldt under eventuelt.
02/12		**Protokoll fra møte i forskningsutvalget 30.11.2011** Sak nr. 2011/12131-15 Det var ingen merknader til protokollen, som ble godkjent.
03/12		**Orienteringssaker** <u>- Opplegg for forskingsmelding og forskerutdanningsmelding 2011</u> Det er sendt ut brev til instituttene med opplegg for, og frister for å levere, forskningsmelding og forskerutdanningsmelding. Universitetsledelsen ønsker i år mer fullstendige meldinger fra instituttene enn det som har vært ønsket de to siste årene. På grunn av tidsplanen vil det likevel ikke være mulig for instituttene å gi fulle vurderinger på alle punkter, og fakultetet ber derfor om hovedtrekk og vurderinger av foreløpige tall. NFR-evalueringen er særlig viktig å kommentere for alle institutt. <u>- SFF – ny tidsplan</u> Resultatet av prekvalifiseringsrunden i SFF-prosessen er forskjøvet to måneder. - <u>- Prekvalifiseringsrunde for Jebsen-sentra</u> I forbindelse med ny utlysning for Jebsen-sentra, blir det som tidligere vedtatt ny intern prekvalifiseringsrunde, etter samme mal

som for to år siden. Frist for intern prekvalifisering (innlevering av Skisse) er 4. mars 2012. Frist for endelig søknad til stiftelsen vil bli medio mai.

- Orpheus-konferansen
Programmet for Orpheus-konferansen 19.-21. april er nesten klart. Tema for konferansen er *Evaluation of PhD training.* Påmelding til lavere pris før 15. februar. Det oppfordres til å komme med abstracts om organisering av forskerutdanningen på de ulike instituttene, i forskergruppene og forskerskolene.
Påmelding og abstracts: http://www.orpheus2012.org/en/

- Prosjektetableringsmidler for 2012 fra Norges Forskningsråd/ Universitetet i Bergen. Utlysning
Påminnelse om kontinuerlig søknadsfrist for prosjektetableringsmidlene med oppsamlingsdatoer: 15.2, 15.6, 10.9 og 15.11 2012.

- Rapport fra forskningstermin (Tylleskär)
Rapport fra forskningstermin og utenlandsopphold tatt til etterretning.

- Forslag om driftsmidler for publikasjonspoeng
Som et ledd i oppfølgingen av Fagerbergutvalget, har universitets-ledelsen satt av seks millioner kroner i neste års UiB-budsjett for å gi enkeltforskere en flat sats på inntil 25.000 kroner i driftsstøtte dersom de har oppnådd minst ett publikasjonspoeng i året siste tre år.

- Doktorgrader i tall
Totalt antall disputaser i 2011: 87 (hvorav 2 dr.philos.)
Totalt antall opptak i 2011: 95
Disputaser så langt i 2012: 43 avhandlinger er sendt ut til bedømmelse per 24. januar, 22 disputaser berammet i januar og februar
Opptak per 24. januar: 5

- Prodekanus orienterer
BIOTEK2021
Informasjon sendt til instituttlederne 1. februar. Utlysningen vil ha nasjonalt fokus, og det stilles krav til blant annet industrisamarbeid. Kort frist for skisser: 15. mars. Endelig frist er planlagt til 30. mai. Det vil være informasjonsmøte på UiB (Datablokken HiB) 15. februar for de som vurderer å søke.

INFRAstruktur
Det vil bli en prosess på UiB for å prioritere søknader til nasjonal forskningsinfrastruktur. Prosessen blir som i fjor, med prekvalifisering på fakultetet, som vil sende 5-6 søknader videre til UiB sentralt. Det oppfordres til å tenke langsiktig i disse søknadene. Mange av prosjektene på det nasjonale veikartet har nå fått tilslag, og det er håp om å få nye prosjekter inn på veikartet.

Lunsjmøte 8. februar

		Robert Harris fra Karolinska Institutet kommer til MOF 8. februar. Han vil snakke om veilederutdanning og kompetanseheving for veiledere på ph.d., både til Programutvalg for forskerutdanning og på et lunsjmøte i forkant av programutvalgsmøtet. Visestyrere for forskning er invitert, og instituttene oppfordres til å sende minst en representant hver dersom ikke visestyrerne selv har anledning. *Draft Working Paper Health Research 2013* NFR inviterer til å komme med tilbakemeldinger på WP 2013 og innspill til fremtidige utlysninger innen helseforskning i EUs 7. rammeprogram innen 8. februar.
04/12		**Oppfølging av Helseforskningsloven ved UiB – kommentarer til arbeidsgruppens forslag** Utkastene til internkontrollsystem for UiB ble drøftet. Forskningsutvalget ble bedt om å drøfte saken på sine institutt, og komme med innspill til fakultetets svar, som skal oversendes Universitetsdirektøren innen 16.04.12.
05/12		**Oppfølging av NFR-evaluering** Fakultetet og instituttene har begynt arbeidet med å følge opp NFR-evalueringen, men det er ulikt hvilke utfordringer og behov for oppfølging de ulike instituttene har, og hvordan man har startet. Forskningsrådet ønsker å være aktive i oppfølgingen av evalueringsresultatet, delvis gjennom oppfølgingsmøtet på Gardermoen 29. februar og delvis gjennom at alle fakultetene i UHR-sektoren innen 30. mars inviteres til å melde tilbake hvordan evalueringen er planlagt fulgt opp. På bakgrunn av dette ønsker fakultetet følgende tilbakemelding fra instituttene innen 1. mars: 1) Et notat på rundt 1 side der den instituttinterne oppfølgingen av NFR-evalueringen beskrives. 2) En liste med inntil 3 tiltak som instituttet mener at fakultetet skal prioritere i oppfølgingen av evalueringen. 3) Korte tilbakemeldinger på hvert av spørsmålene som NFR har bedt om tilbakemelding på (se vedlegget).
06/12		**Stipendiat- og postdoktortilsetting høst 2011** Siste del av prosessen med å tilsette stipendiater og postdoktorer tok ekstra lang tid i høst på grunn av en enkeltsak som måtte avklares, men tilbud er nå sendt ut. Selv om Forskningsutvalget som helhet, gjennom utarbeiding av kriterier og flere gjennomførte tilsettingsrunder, blir stadig mer enhetlig i sin bedømmelse av søknadene, er det flere som ser behovet for å gå gjennom kriteriene og prosessen på nytt i neste møte, som forberedelse til vårens tilsettingsmøte.

		Det ble påpekt at vurdering av søknadene oppfattes som mer konsistent når tre personer evaluerer hver søknad. Det er en intensjon om at tre personer skal evaluere hver søknad i neste runde, men dette vil være avhengig av antall søkere. En mulig løsning på dette kan være å oppnevne flere som skal vurdere søknader, men det ble innvendt at det kan være en utfordring å finne noen som vil ta på seg slik arbeidsmengde utenfor Forskningsutvalget. Tidsplan for vårens tilsettingsrunde: - Utlysning med frist 9. mars. - FUs vurderingsmøte 16. mai. Stipendiatstillinger: Det vil bli utlyst 16 åpne stillinger og en øremerket odontologi. Postdoktorstillinger: Det vil bli utlyst 6 åpne stillinger og en øremerket odontologi. Høstens utlysning forventes å ligge på omtrent samme nivå, da man vil benytte seg av muligheten til å innløse stipendiatstillinger og erstatte dem med postdoktorstillinger.
		Eventuelt - Møtet i mars blir flyttet til 14. mars.. - Alle møtene våren 2012 vil bli holdt på Haukeland Hotell.

Robert Bjerknes

Inger Hjeldnes Senneseth

08.02.2012/TOOL

IV a)

UNIVERSITETET I BERGEN
Det medisinsk-odontologiske fakultet

REFERAT FRA MØTE I STUDIEUTVALGET - UTKAST

Tid: ONSDAG 7. mars 2012

Sted: Møterom 231, Brakkebyen MOF, kl. 12.00 – 14.15

Tilstede: Arne Tjølsen, Niels Aarsæther (vara), Anders Bærheim, Morten Berge, Jutta Dierkes, Una Ørvim Sølvik, Lone Holst, Kjell Haug, Aslaug Drotningsvik (f.o.m. sak 09/12) , Gottfried Greve (f.o.m. sak 09/12)

Forfall: Jan van Den Broeck, Marit Bakke, studentrepresentant Agnes Nystad og Cecilie Vist

Fra administrasjonen: Kristin Walter (referent)

Saksliste

Sak 06/12 Godkjenning av innkalling og saksliste
Innkalling og saksliste godkjent, med følgende merknader: sak 13/12 – Kurs i infiltrasjonsanestesi for manuell terapeuter, oppretting av emne i regi av SEVU - er utsatt til neste møte, en sak meldt under Eventuelt.

Møtestart neste møte settes til kl. 12.15 pga ankomsttid campusbuss.

Sak 07/12 Godkjenning av referat fra møte 1. februar 2012
Referat godkjent. Merknad til saken om læringsutbyttebeskrivelser,med presisering av at det etter møtet ble satt en frist for utkast til engelske utkast. Fristen for utkastene er 1. mai, deretter sendes utkastene til språkvask.

Sak 08/12 Korte orienteringer fra programutvalgene
PU-lederne refererte fra aktuelle saker i sine programutvalg. Aktuelle saker for oppfølging på tvers av utvalgene og/el i samråd med visedekan/studieseksjon:
- opptaksarbeid for utenlandske søkere til master
- oppfølging av avtaler med samarbeidende sjukehus
- oppdatering av undervisningsregnskapet ift odontologi
- samordning av reglement MOF/MN for masteroppgaver i farmasi

Referatene sendes ut samlet etter møtet til orientering.

Sak 09/12 Utdanningsmeldingen for MOF 2011- utkast
Utkastet til melding ble gjennomgått punktvis, og innspill både til teksten og statistikkvedlegg ble notert.

Øvrige innspill til meldingen må meldes inn i god tid før sluttføring av meldingsarbeidet før påske. Meldingen legges frem for fakultetsstyret 11. april.

Etter innspill fra Kjell Haug ønsker SU at det vurderes etablering av

arbeidsgruppe ved MOF for å se på hvordan undervisningslokalene våre er disponert nå og i forhold til fremtidige behov. Arbeidet må dels dekke fakultetets egne lokaler, dels behov i relasjon til helseforetak. *PU-lederne ble bedt om å melde inn ev representanter som kan tenke seg å jobbe med saken.*

Sak 10/12 **Utkast til utlysning av prosjektstøtte til tiltak innen e-læring**
Midler lyses ut med frist 27. april – presisering av at søknader må være avklart i forhold til DigUiB og forankret ved eget institutt.

Ev innspill etter møtet må fremmes raskt, slik at utlysningen kan sendes ut denne uken.

Sak 11/12 **Skisse til undervisningsdag på MOF i september (NB: endring av dato) – drøfting**
Innspill til programmet som fremkom i møtet; hvordan bruke eksisterende studieadministrative verktøy (Studentportalen) for e-læring, fokus på opphavsrettigheter ved publisering.

SU går inn for at det planlegges videre med undervisningsdag 21. september.

Sak 12/12 **Utredning av frafall på studieprogrammet bachelor i human ernæring – innspill fra Programutvalg for ernæring av 25.01.12**
Jutta Dierkes orienterte kort om den utredningen som programutvalget for ernæring har gjort. Det jobbes videre med ernæringsfaglig tilrettelegging av emner i første studieår – i samarbeid med Institutt for biomedisin.

Sak 13/12 *(Sak utsatt)*

Eventuelt
Meldt sak ble ikke tatt opp.

Orienteringer
Framtidens fakultet – *kort orientering om status*
Utlysning utdanningspriser ved MOF 2012 – *fristen vil bli satt til 27. april, snarlig utlysning*
NOKUT-konferansen 25.-26.april 2012 – informasjon på
http://www.nokut.no/no/Aktuelt/NOKUT-konferansene/Hoyere-utdanning/2012/

Arne Tjølsen
Leder for studieutvalget

Kristin Walter
Sekretær

UNIVERSITETET I BERGEN
Det medisinsk-odontologiske fakultet

IV b

Institutt for klinisk medisin
Institutt for klinisk odontologi
Gades institutt
Institutt for indremedisin
Senter for internasjonal helse
Institutt for biomedisin
Institutt for samfunnsmedisinske fag

Referanse
2010/6782-GEA

Dato
03.01.2012

Budsjett 2011- Tildeling egenfinansiering EU's FP7

EU finansiering er et prioritert område for fakultetet.

Fellesavsetninger ved fakultetet dekker halvparten av UiB's forpliktede egenfinansiering i FP7.

Fordeling institutt		Kostnadsført (kkl 4,5,6,7)	RTD overhead 60%	Total kostnad	Tildeles 12,5% RTD
1314	**IBM**	1 266 173	759 704	2 025 877	**253 235**
1315	**GADE**	525 675	315 405	841 079	**105 135**
1317	**IFI**	1 366 271	819 762	2 186 033	**273 254**
1318	**IKM**	630 112	378 067	1 008 178	**126 022**
1319	**IKO**	1 543 352	926 011	2 469 364	**308 670**
1344	**SIH**	447 274	268 365	715 639	**89 455**
1357	**ISF**	64 668	38 801	103 469	**12 934**
	SUM	5 843 524	3 506 115	9 349 639	**1 168 705**

Midlene godskrives regnskapet for 2011 som internt tilskudd på art 9051 og stedkode til prosjekteier.

Vi ønsker lykke til med videre innsats for EU- prosjekter i 2012.

Vennlig hilsen

Nina Langeland
Dekan

Nina Mevold
Fakultetsdirektør

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det medisinsk-odontologiske fakultet
Telefon 55582086
Telefaks 55589682
post@mofa.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Jonas Lies vei 79
Bergen

Saksbehandler
Gerd Bjåstad Arntsen
55586072

IV c)

UNIVERSITETET I BERGEN
Rektor

Kunnskapsdepartementet
Universitets- og høyskoleavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref	Vår ref	Dato
	2006/3585-JULSK	29.02.2012

Kiropraktorutdanning i Norge - modell for etablering av en 5-årig mastergrad som et samarbeid mellom Universitetet i Stavanger og Universitetet i Bergen

Det vises til Kunnskapsdepartementets brev av 3. februar 2012. Vi har merket oss at departementet ber om foreløpige forslag til kiropraktorutdanning, og at departementet vil vurdere å følge opp slike forslag i forbindelse med sine ordinære budsjettprosesser.

Vi vedlegger en skisse til en modell for etablering av en 5-årig mastergrad som et samarbeid mellom Universitetet i Bergen og Universitetet i Stavanger, samt oversikt over økonomiske forutsetninger for denne modellen. Modellen er utarbeidet av Universitetet i Stavanger i samarbeid med Det medisinsk-odontologiske fakultet ved Universitetet i Bergen.

Det er universitetsstyret som fatter vedtak om opprettelse av nye studier. Ved Universitetet i Bergen skal forslag om opprettelse av nye studier også behandles av Utdanningsutvalget, som skal gi råd til universitetsstyret før styret fatter sitt vedtak.

Det understrekes at verken universitetsstyret eller utdanningsutvalget ved Universitetet i Bergen har behandlet den vedlagte modellen for etablering av et nytt kiropraktorstudium i samarbeid med Universitetet i Stavanger.

Dersom departementet ønsker å gå videre med denne modellen, vil vi legge opp til behandling av saken i våre relevante organer, med sikte på at Universitetet i Bergen kan ta stilling til spørsmålet om et nytt kiropraktorstudium og den skisserte samarbeidsmodellen så snart som mulig.

Med vennlig hilsen

Sigmund Grønmo
Rektor

Kopi: Universitetet i Stavanger

Vedlegg: Kiropraktorutdanning i Norge – modell for etablering av en nasjonal 5-årig mastergrad som et samarbeid mellom Universitetet i Stavanger og Universitetet i Bergen - Fellesnotat av 29. februar 2012

Kontantstrømoppstilling 2012-2021, Kiropraktorutdanning

Telefon 55 58 00 00
postmottak@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Rektors kontor
Telefon 55 58 20 02
Telefaks 55 58 96 43

Postadresse
Postboks 7800
5020 BERGEN

Besøksadresse
Harald Hårfagres gate 1
Bergen

Saksbehandler
Julianne Skille
55 58 89 36

Universitetet
i Stavanger

KIROPRAKTORUTDANNING I NORGE – en modell for etablering av en nasjonal 5-årig mastergrad som et samarbeid mellom Universitetet i Stavanger og Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Muskel- og skjelettlidelser er blant de hyppigste årsakene til uføretrygd i Norge. Gitt det høye antallet pasienter som har eller vil få problemer med muskel- og skjelett, finnes det trolig et samfunnsmessig udekket behov når det gjelder behandlinger av denne typen lidelser. Dessuten vil andelen eldre mennesker i befolkningen øke, og de stiller større krav til livskvalitet enn tidligere generasjoner gjorde. I de 20–30 kommende årene vil flere av dem trenge behandlinger for muskel- og skjelettlidelser. Det må bygges opp et sammenhengende helsevesen som ivaretar mennesker med slike lidelser både i sykehus og i primærhelsetjenesten. Videre er det mange uavklarte forhold når det gjelder diagnostikk, etiologi og behandling av disse lidelsene. Det er derfor behov for et løft innen forskning i Norge på dette feltet.

Kiropraktikk er et fagfelt spesialisert på å forstå/diagnostisere og behandle og/eller lindre lidelser i muskler og skjelett. Kiropraktikk stammer fra gammelgresk og betyr å utføre med hendene. Og ordets betydning samsvarer godt med det som tradisjonelt har vært kiropraktorens behandling; mekaniske problemer i ledd i ryggsøylen, men også i ekstremitetene, blir manipulert ved hjelp av et spesifikt håndgrep for å gjenopprette en normal funksjon i bevegelsesapparat og nervesystem. Den opprinnelige behandlingen med vekt på det manuelle, har siden 1970-tallet fått et bredere faglig og vitenskapelig fundament. Dagens kiropraktikk har, ved siden av diagnose og behandling, i økende grad en tredje oppgave, forebygging.

Fra 1970-årene har forskningsinnsatsen i kiropraktikk vært økende og siden 1990-tallet har det vært en økende interesse for behandlingsmåter. Per 2010 er forskning innenfor kiropraktikk etablert med egne internasjonale vitenskapelige tidsskrifter og spesialiserte faglige fora. Dessuten inngår kiropraktorer også i tverrfaglige nasjonale og internasjonale forskningsfora, og de publiserer bredt, overveiende i medisinske tidsskrifter. I et internasjonalt perspektiv forskes det på epidemiologi, sykdomsmekanismer, diagnose; videre studeres behandlingsmetoder og et bredt spekter av behandlingsmåter drøftes. I tillegg gjøres det i dag utredninger og andre studier om forebygging. Videre er det viktig at forskning innenfor kiropraktikk ikke foregår isolert, men i nær tilknytning til og i samarbeid med tilgrensende fagfelter som medisin, manuell terapi og fysioterapi.

Kiropraktorutdanning er i Europa akkreditert som et 5-årig masterstudium. Det er ingen slik utdanning i Norge i dag. Ved å etablere en nasjonal masterutdanning i kiropraktikk vil man sikre et utdanningsløp for viktige helsearbeidere i forhold til mennesker med muskel- og skjelettlidelser. Den akademiske kompetanse som er en nødvendig forutsetning for en slik utdanning, vil også representere et stort løft for forskning og utviklingsarbeid til nytte for disse pasientgruppene.

Forslag til modell for utdanningen
Universitetet i Stavanger (UiS) og Universitetet i Bergen (UiB) etablerer i samarbeid et masterstudium i kiropraktikk. Utdanningen vil etter 3 år lede fram til en bachelorgrad i helsefag med fordypning i kiropraktikk og etter gjennomføring av de siste 2 årene til mastergraden i kiropraktikk.

Målsettingen med studiet er å utdanne kiropraktorer som er faglig dyktige, men som også er trygge og kompetente i rollen som primærkontakt i det norske helsevesen slik det er forankret i Helsepersonelloven. Det vil også være et viktig mål for studiet å sikre at studentene har god forståelse for samspillet mellom de ulike nivåene i helsevesenet.

Figuren nedenfor viser en skjematisk oversikt over den planlagte utdanningen.

	Bachelorutdanning			**Masterutdanning**	
Høst	**UiB**	**UiB**	**UiS**	**UiS**	**UiS/UIB**
Vår	**UiB**	**UiS/UiB**	**UiS**	**Internasjonalt**	**UIS**

Utdanningen vil i grove trekk bestå av en basal biologiopplæring, sykdomslære, en praktisk opplæring i håndverket knyttet til kiropraktikk og en akademisk spesialisering gjennom arbeidet med en masteroppgave.

Den foreslåtte studiemodellen forutsetter at studentene de første halvannet til to år er i Bergen og får den basale biologiopplæring ved Det medisinsk-odontologiske fakultet ved UiB på lik linje med tilsvarende utdanning for leger og tannleger, men med vekt på nerve-, muskel- og skjelettanatomi. I andre år gis det fordypningskurs som identifiserer og retter oppmerksomheten mot kiropraktorspesifikke fagområder på samme måte som tannlegestudenter retter oppmerksomheten mot hals og hode.
I de øvrige semestrene vil studentene studere i Stavanger, men det tas også sikte på at studentene skal ha et opphold ved en samarbeidende institusjon i utlandet.

Mastergraden er et samarbeid mellom UIS og UIB der begge institusjoner deltar både med kurs og oppgaver i forhold til den kompetanse de har. Det er ønskelig med vektlegging av forskningsvirksomheten relatert til registermiljøene og andre relevante forskningsmiljø i forhold til kiropraktikk.

Det forutsettes at universitetene senere kommer tilbake til fordelingen av undervisningen i de enkelte semestrene. I grove trekk er studieplanen tenkt etter følgende opplegg:

Bachelorutdanningen

1. og 2. semester
Tradisjonelle prekliniske fag felles for medisin, odontologi og kiropraktikk ved UIB

Biomedisinsk basalblokk med kjemi, biokjemi, cellebiologi, cellefysiologi, histologi.
Medisinsk nomenklaturlære. Medisinsk terminologi.
Etikk og klinikk. Innføring i medisinsk etisk tenkning og metodikk.
Medisinsk statistikk. Innføring i statistiske metoder i medisinsk forskning.

Anatomi: Muskel- og skjelettsystemet med vekt på virvelsøyle og bevegelsesapparatet.
Eksamen philosophicum.

3. semester ved UIB
Fysiologi. Menneskekroppens funksjon og prosesser.
Nevrobiologi. Nervesystemets anatomi, oppbygging og funksjon.
Organanatomi. Makroskopisk og mikroskopisk anatomi av kroppens innvoller.
Farmakologi. Innføring i medikamenters virkning spesielt rettet mot bevegelsesapparatet.
Biokjemi.

4. semester; samarbeid mellom UIS og UIB
Mikrobiologi.
Biomekanikk.
Patologi. Sykdomslære.
Immunologi.
Ernæringslære.

Kiropraktiske disipliner.
Kiropraktisk idéhistorie og fagutvikling.
Forskningsmetodikk.
Bildediagnostikk. Ulike modaliteter, teknisk grunnlag og funksjon. Normalanatomi.
Radiografi. Prosedyrelære og indikasjon for bruk relatert til NMS-systemet.
Nevrologi med fordypning relevant for kiropraktikk.
Forandringer og sykdommer i hud.

5. semester ved UIS
Bevegelseslære.
Radiologi. Diagnostikk NMS-systemet.
Patologi.
Kiropraktiske disipliner.
Klinisk undersøkelsesmetode.
Psykososiale problemstillinger. Psykologi.
Nevrologi.
Ortopedi.
Reumatologi.
Differensialdiagnostikk.
Semesteroppgave.

6. semester ved UIS
Treningsfysiologi og treningslære.
Grunnkurs klinikk. Medisinsk journal. Juridiske aspekter og klinisk kommunikasjon.
Trygdelære.
Klinisk undersøkelsesmetode.
Kiropraktiske disipliner.
Differensialdiagnostikk.
Fysikalsk medisin.
Radiologi. Hospitering ved sykehusavdelinger på Stavanger Universitetssjukehus.
Patologi.
Semesteroppgave.

Masterutdanningen, UIS og UIB samarbeider om kurs og oppgaver.
Klinikk og kiropraktorspesifikke fag ved UIS.

7. semester
Klinikk.
Hospitering ved sykehusavdelinger: Ortopedisk, nevrologisk, fysikalsk medisinsk, reumatologisk, kirurgisk.
Kiropraktiske disipliner.
Radiologi.
Differensialdiagnostikk.
Masteroppgave.

8. semester - Internasjonalisering
Hospitering ved for eksempel AECC, England eller annen internasjonal undervisningsinstitusjon.
Klinikk, Ultralyd, Treningsmetoder.
Masteroppgave.

9. semester
Klinikk.
Differensialdiagnose.
Kiropraktiske disipliner.
Masteroppgave.

10. semester
Klinikk.
Differensialdiagnose.
Kiropraktiske disipliner.
Masteroppgave.

Læringsmiljø
Den basale biologiske opplæring av studentene vil foregå ved Det medisinsk-odontologiske fakultet ved Universitetet i Bergen. Fakultetet har lang og bred erfaring i å gi denne type opplæring. Opplæring innen muskel og skjelett vil få spesielt stor vekting.

Opplæringen som gis av Universitetet i Stavanger vil foregå med egne krefter, men også med støtte og hjelp fra fagmiljøet ved Stavanger Universitetssjukehus og samarbeidende kiropraktorutdanninger i Danmark og England. Det vil blant annet bli opprettet en rygg- og undervisningsklinikk i samarbeid med sykehuset. Den planlagte klinikken vil være tverrfaglig, men det vitenskapelige personalet i kiropraktorutdanningen og studenter vil stå for hovedvekten av aktiviteten i klinikken.

Universitetet i Stavanger har et etablert fagmiljø innen helse og gir bachelor-, master- og PhD-grader innen helseområder. Institutt for helsefag driver også forskning og disponerer 30 fagansatte med PhD-grad (12 professorer og 18 førsteamanuensiser, 10 av disse i heltidsstillinger) med forskningskompetanse innen sykepleie, medisin, psykologi og helsefag ellers. Det er per i dag 28 personer som arbeider med sine doktorgrader.
En viktig del av dette miljøet er opprettelsen av Nettverk for medisinske vitenskaper. I dette nettverket er det blant annet ansatt en professor i kiropraktikk i 20 % stilling. Dette nettverket arbeider i forhold til doktorgradsplattformen i helse og medisin der det allerede er tatt opp 3 kiropraktorer som PhD-kandidater. Universitetet i Stavanger driver også videre- og etterutdanningsarbeid for kiropraktorer og tilbyr sammen med Norsk Kiropraktorforening og

professorer fra AECC et kurs, "Forskningsverkstedet", for kiropraktorer med formål å øke forskningsvirksomheten innen feltet.

Stavanger Universitetssjukehus har undervisnings- og forskningskompetanse innen relevante fagfelt for utdanning av kiropraktorer. Sykehuset er godkjent til å kunne ha universitetssykehustittelen. Sykehuset har mer enn 100 ansatte med PhD-grad og 25 med professorkompetanse.

Forslag til modell for forskning
Det synes å være et stort behov for å styrke forskningen innen muskel- og skjelettlidelser i Norge. Ved å opprette en nasjonal kiropraktorutdanning vil man styrke de akademiske ressursene innen dette fagfeltet. Det er imidlertid pekt på at skal en slik styrkning av forskningsressurser medføre mer og bedre forskning på fagfeltet, så må man vektlegge et helhetssyn på forskningen som omfatter samarbeid på tvers av institusjoner og faggrupper. I den foreslåtte kiropraktorutdanningen ved UiS og UiB vil derfor dette være et svært viktig aspekt ved oppbygningen av forskningsdelen. Ved fysioterapi- og manuellterapiutdanningen i Bergen er det et allerede etablert viktige forskningsmiljøer på dette området og etablering av et akademisk miljø innenfor kiropraktikk i Stavanger må derfor samarbeide tett for å videreutvikle muskel- og skjelettlidelsesforskningen på Vestlandet. Gjennom dette vil man kunne etablere et nasjonalt tyngdepunkt for slik forskning i denne regionen.

Imidlertid er det også viktig å etablere et internasjonalt samarbeid innen forskningen og UiS har allerede samarbeidsavtaler med AECC og kiropraktorutdanningen i Danmark.

Samarbeidet mellom UiS og UiB
Det er på Vestlandet i dag ca. 1 million innbyggere og befolkningen øker relativt raskt. Innen helsefagene er det viktig å sørge for nok og riktig utdanning til beste for befolkningen. Et samarbeid med Bergen- og Stavangermiljøene innen helsefaglig utdanning vil styrke dette målet. Et konkret samarbeid om en masterutdanning i kiropraktikk kan være et viktig skritt på veien mot et utvidet samarbeid på Vestlandet om helseutdanning og helseforskning.

Antall studieplasser
I den foreslåtte modellen for utdanningen i kiropraktikk ved UiS og UiB er det planlagt et årlig opptak av 30 studenter, som gir 150 studenter totalt når utdanningen er fullt utbygd. Det kan være mulig å gjøre opptak av de første studentene høstsemesteret 2013 dersom de nødvendige nasjonale beslutninger fattes raskt. Den basale biologiutdanning i Bergen er allerede etablert og man vil kunne gjøre de nødvendige tilpasninger for å starte allerede fra høsten 2013. Ved en oppstart i 2013 vil de første studentene komme til Stavanger våren 2015. Utdanningsdelen i Stavanger vil ta noe tid å utvikle, men fra vårsemesteret 2015 er det realistisk å kunne starte undervisningen for fjerde termin av studiet med sykdomslære og annen praktisk opplæring i kiropraktikk.

Etablerings- og driftskostnader
Det er foreløpig gjort en grovvurdering av etablerings- og driftskostnader for studiet. Investerings- og andre etableringskostnader for de første årene er estimert til 25 mill. kroner, hvorav 8 mill. i Bergen og 17 mill. i Stavanger. Driften av studiet er realistisk gjennomførbart innenfor rammen av Kunnskapsdepartementets finansieringsmodell basert på finansieringssatsene i kategori A. Begge universitetene ser det som en forutsetning for å etablere et studieprogram i kiropraktikk, at programmet som klinisk studium finansieres i kategori A i den nasjonale finansieringsmodellen. Utgiftsrammene for studiet med

eksempelvis laboratorievirksomhet, billeddiagnostikk, klinikk og praksisutplasseringer sidestiller dette studiet med de øvrige studieprogrammene som er plassert i kategori A. Årlig kostnad for drift av studiet når det er fullt utbygd er estimert til ca. 45 mill. kroner. I tillegg må en påregne en mellomfinansiering i oppbyggingsfasen, som en eventuelt må komme tilbake til størrelsen på. Det forutsettes at driftsmidlene følger studentene og fordeles i henhold til den tid de befinner seg ved de respektive lære og undervisningsinstitusjoner.

Oppsummering

Muskel- og skjelettlidelser utgjør en stor utfordring for pasienter, helsevesen og samfunn. Det er behov for å utdanne helsepersonell med høy kompetanse på disse lidelsene og samtidig utvikle ny forskning for å sikre bedre kunnskap om fagfeltet. Her er derfor skissert en modell for samarbeid mellom Universitetet i Stavanger og Universitetet i Bergen om kiropraktorutdanning i Norge som vil styrke arbeidet med muskel- og skjelettlidelser til beste for innbyggerne. Modellen medfører at to universiteter samarbeider om å utvikle en ny nasjonal helseutdanning i tråd med den nasjonale utdanningspolitikkens vektlegging av samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon. Videre vektlegges det i utdanningen og forskningen et helhetsperspektiv som skal sikre et praktisk samarbeid mellom faggrupper og institusjoner. Dette vil sikre at det blir utdannet kiropraktorer som med sin spesialkompetanse på muskel- og skjelettlidelser blir en del av et helhetlig helsetilbud til befolkningen med denne type lidelser og også utvikling av god forskning på området som går på tvers av faggrupper og institusjoner. Oppstart av studiet vil kreve relativt små investeringsmidler og årlige driftskostnader ved fullt utbygd studium vil kunne baseres på finansieringsmodellen med finansiering i kategori A. Den forslåtte modellen kan gi et positivt bidrag til å utvikle samarbeidet på Vestlandet til beste for akademia og samfunnet.

Bergen/Stavanger 29. februar 2012

Kalkulasjoner - etablering av kiropraktorutdanning ved UiS

FASE 1: Investeringskostnader - infrastruktur og rekruttering

FASE 2: Oppstartkostnader studieprogram 3-årig innfasing

FASE 3: Budsjett i steady state - årlig

Stikkord.

5-årig modell etter modell av Bournemouth eller Odense
Antall studenter? 200 er under utdanning i utlandet pt... behov for årlig opptak på 30 studenter.

Samarbeidsrelasjoner: fagpersonell og økonomisk støtte...

Behov for kompetanse.

Behov for klinikk på 500 kvm (bygge, eie eller leie - hva finnes?)

Enkel budsjettmodell med Kategorivekter basert på departementets finansieringskategorier (A-F):

Det forutsettes at en kiropraktorutdanning inngår i kategori A... og at det også legges inn basisfinansiering...

Kategori	"Pris" 2007	Vekt	Kostnad studieprogram	Fulle årsverk
F	29 000	1	4 483 250	6 410 029
E	36 000	1,2	5 379 900	7 692 035
D	42 000	1,4	6 276 550	8 974 041
C	58 000	2	8 966 500	12 820 059
B	87 000	3	13 449 750	19 230 088
A	113 000	3,9	17 484 675	24 999 115

Kategori F regnes som basistilfellet med kun undervisning og veiledning

Tabell 3: Faktorer pr emne

Faste basisvariable	Vekt	Dublering
Forberedelsesfaktor	3	2
Antall undervisningstimer pr SP	5	5
Planlegging pr SP	2	2
Studentavhengig faktor pr emne	3	

Hva med praksis? Hvordan slår dette inn i modellen?

f.eks tid til sensur.

Faste faktorer	Vekt	
Gjennomsnittslønn pr time	350	
Timer ressursinnsats pr studiepoeng	17	12
Veiledning/praksis pr studiepoeng (pr student)	1,25	

Kan dette godtas som praksisveiledning

Andre kostnader	
Administrative ressurser (faglig X)	0,33
Infrastruktur pr student (NOK)	7000

Variable pr studieprogram	
Finansieringskategori	A
Antall studiepoeng pr emne	10
Max antall studenter pr klasse/emne	15

Tabell 4: Eksempel på budsjett studieprogram (bachelor+master) med 50 studenter (årlig hvis opptak hvert år)

Faste faktorer	**Antall emner**	**Antall studiepoeng**	**Vekt**	**Kostnad**	**Merknad**
Gjennomsnittslønn pr time			395		
Timer ressursinnsats pr studiepoeng			17		
Timer ressursinnsats ved dublert studiepoeng			12		
Variable pr studieprogram					
Studiets varighet			5		
Antall studenter (pr emne/klasse)			15		
Kullstørrelse (til beregning av veiledning/praksis)		100	30	1 481 250	praksis/veiledning
Antall unike emner_(obligatoriske studiepoeng)	20	200		2 054 000	undervisning og sensur
Dublering av obligatoriske emner	20	10,0		948 000	dublert undervisning
Valgfag	0	0		0	valgfag
Antall gjenbrukte emner_studiepoeng	0	0		0	
Kostnad i basis	**40**	**300**		4 483 250	
Kategorivekt (A-F)	A		3,9		
Kostnad studieprogram				***17 484 675***	
Kostnad hvis fulle årsverk (antar 70 % UV)				*24 999 115*	

Hva tas ikke med i basis

gruppeundervisning
laboratorieundervisning
lønn spesialkompetanse
Variasjoner i undervisningsform og sensurform
All variasjon av denne typen ivaretas av Kategorivektene

Tabell 5: Break Even (BE) i steady state

	Ren UV	Hele årsverk	Alle kostnader
Inntekter pr 60 studiepoeng i kategori A	300 000	300000	
Kostnader årlig	17 484 675	24 999 115	
BE antall studenter (steady state)	**73**	**104**	

NB:Disse er for lave (bruke innsettingsmetoden i formelen for å få med kostnadsdynamikken v/endrede studenttall

Utvid denne for å illustrere

Tabell 6: 5-årsbudsjett

Komponenter	**ÅR 1**	**Kostnader/inntekter**	**ÅR 2**	**Kostnader/inntekter**	**ÅR 3**	**Kostnader/inntekter**	**ÅR 4**	**Kostnader/inntekter**	**ÅR 5**	**Kostnader/inntekter**
Antall studenter (inntekter 80 % gjennomføring)	***30***	***7 200 000***	***60***	***14 400 000***	***90***	***21 600 000***	***120***	***28 800 000***	***150***	***36 000 000***
Antall nye (unike) emner (studentavhengig)	4	142 200	8	284 400	12	426 600	16	568 800	20	711 000
Antall nye studiepoeng	40	268 600	80	537 200	120	805 800	160	1 074 400	200	1 343 000
Antall dublerte emner	4	189 600	8	379 200	12	568 800	16	758 400	20	948 000
Antall valgfag										
Antall gjenbrukte emner	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Antall gjenbrukte studiepoeng	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Antall kandidater	30	296 250	60	592 500	90	888 750	120	1 185 000	150	1 481 250
Kostnader i basis		**896 650**		**1 793 300**		**2 689 950**		**3 586 600**		**4 483 250**
Kategorivekt (A-F)	3,9		3,9		3,9		3,9		3,9	
Kostnader studieprogram		**3 496 935**		**6 993 870**		**10 490 805**		**13 987 740**		**17 484 675**
Kostnad hvis fulle årsverk (antar 70% UV)		*4 999 823*		*9 999 646*		*14 999 469*		*19 999 292*		*24 999 115*
Andre kostnader										
Infrastruktur		*210 000*		*420 000*		*630 000*		*840 000*		*1 050 000*
Administrative ressurser		1 153 989		2 307 977		3 461 966		4 615 954		5 769 943
Totale kostnader		***4 860 924***		***9 721 847***		***14 582 771***		***19 443 694***		***24 304 618***
ved fulle årsverk		***6 363 812***		***12 727 623***		***19 091 435***		***25 455 246***		***31 819 058***
Resultat (studieprogram)		3 703 065		7 406 130		11 109 195		14 812 260		18 515 325
Resultat ved "fulle årsverk"		2 200 177		4 400 354		6 600 531		8 800 708		11 000 885
Break Even antall studenter		**14,6**		**29,1**		**43,7**		**58,3**		**72,9**

Rød farge betyr inntekt/overskudd. Det er ikke tatt hensyn til administrative marginalkostnader eller marginalkostnader knyttet til infrastruktur som følge av flere studenter!
Inntektene føres her etter regnskapsprinsippet (selv om kontantstrømmen i praksis kommer 1-2 år etter produksjonen)

Resultat inkl infrastruktur og administrasjon	**2 339 076**	**4 678 153**	**7 017 229**	**9 356 306**	**11 695 382**
ved fulle årsverk	**836 188**	**1 672 377**	**2 508 565**	**3 344 754**	**4 180 942**

Foreløpig pr 24 februar 2012

Kontantstrømoppstilling 2012-2021, Kiropraktorutdanning

Alle beløp i 2012-kroner (ingen diskontering), oppdatert februar 2012

Omfatter kun arealbehov knyttet til utdanningen. Klinikkdrift for øvrig er tatt ut av denne kontantstrømoppstillingen

fullt ut implementert i år 8

		Investeringsfase		Oppbyggingsfase					Driftsfase			
Årstall/ÅR		**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	
Akkumulerte kostnader/inntekter	**Antall**	**-1**	**0**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	
Arealer												
Undervisningsrom og laboratorier (leie, Stavanger)	600 m2			1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	
Undervisningsrom og laboratorier, drift, Stavanger	600 m2			372 000	372 000	372 000	372 000	372 000	372 000	372 000	372 000	
Kontorlokaler leie/bygg (Stavanger)	400 m2			800 000	800 000	800 000	800 000	800 000	800 000	800 000	800 000	
Kontorlokaler drift (Stavanger)	400 m2			248 000	248 000	248 000	248 000	248 000	248 000	248 000	248 000	
Infrastrukturslitasje studenter				90 000	237 000	474 000	711 000	948 000	1 185 000	1 185 000	1 185 000	
UiB undervisningsrom og laboratorier (UiB intern)	180m2		75 960	227 880	303 840	303 840	303 840	303 840	303 840	303 840	303 840	
UiB infrastrukturslitasje studenter (lavere enn UiS)	60m2		75 000	225 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	
UiB kontorlokaler, 12 stk inkl drift	55 000			330 000	660 000	660 000	660 000	660 000	660 000	660 000	660 000	
UiB eksamen og ex phil			150 000	210 000	240 000	240 000	240 000	240 000	240 000	240 000	240 000	
UiB lesesalsplasser (leiepris høst 2013 0g 2014)	80m2		100 000	100 000								
UiB lesesalsplasser ombygging	120m2		4 200 000									
UiB lesesalsplasser arealkostnader etter ombygging	120m2			101 280	202 560	202 560	202 560	202 560	202 560	202 560	202 560	
Utstyr												
Behandlingsbenker (levetid 5 år)	15			2 025 000			135 000	135 000	135 000	135 000	135 000	
Modeller (levetid 5 år)	5			675 000			45 000	45 000	45 000	45 000	45 000	
Kontorutstyr (levetid 5 år)	40 ktr			3 030 000			590 000	590 000	590 000	590 000	590 000	
Røntgenutstyr				575 000	575 000	575 000	575 000	575 000	575 000	575 000	575 000	
UiB undervisningsmodeller			900 000				900 000		900 000			
UiB laboratoriedrift inkl mikroskopslitasje			600 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	
Personal												
Undervisningsressurser og veiledning	30 årsverk			3 857 143	8 100 000	16 200 000	21 600 000	27 000 000	27 000 000	27 000 000	27 000 000	
Administrative ressurser	10 årsverk	1 350 000	1 350 000	2 700 000	4 050 000	5 400 000	6 750 000	6 750 000	6 750 000	6 750 000	6 750 000	
Prosjektledelse forprosjekt (3 år)	3 årsverk	790 000	790 000	790 000								
Drift prosjektledelse (3 år)	3 år	666 667	666 667	666 667								
Annet												
Annonsering og rekruttering personell og studenter		1 250 000	1 250 000	1 250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	
Sum finansieringsbehov pr år		**4 056 667**	**10 157 627**	**20 672 970**	**18 738 400**	**28 425 400**	**37 082 400**	**41 819 400**	**42 956 400**	**42 056 400**	**42 056 400**	***288 022 063***
Inntekter studieplasser kategori A (basis)' akkumulert (30 studieplasser)				5 910 000	11 820 000	17 730 000	23 640 000	29 550 000	29 550 000	29 550 000	29 550 000	
Inntekter studiepoeng (UV-komponent), akkumulert						1 572 000	4 716 000	7 860 000	11 004 000	14 148 000	15 720 000	
Sum inntekter		**0**	**0**	**5 910 000**	**11 820 000**	**19 302 000**	**28 356 000**	**37 410 000**	**40 554 000**	**43 698 000**	**45 270 000**	***232 320 000***
Investeringsbehov (utenom studieplass/-poengsfinansiering)		**4 056 667**	**10 157 627**	**14 762 970**	**6 918 400**	**9 123 400**	**8 726 400**	**4 409 400**	**2 402 400**			***55 702 063***

Sjablong medisin pr studieplass	300 000
Dette gir total årlig kostnad på	45 000 000
Kostnad for samfunnet - sjablong lånekassen	225000
Dette gir total samfunnsøkonomisk kostnad på	33 750 000

Oppsummering pr februar 2012;

Finansieringsbehov kiropraktorutdanning 2012-2021	**Totalt**	**Merknad**
Behov for utstyrsinvesteringer og oppbygging (2012 og 2013)	14 214 293	Prosjektplanlegging
Mellomfinansieringsbehov oppbyggingsfase (2014-2018)	41 487 770	Lokalleie og bemanning
Totalt årlig finansieringsbehov i drift pr år fra og med 2019	42 056 400	Inkludert lokaler og utstyr Bergen (bemanning er forutsatt dekket på begge steder i dette forslaget)

NB: Beregnede kostnader tar ikke hensyn til evt ekstrakostnad ved 2-campus opplegg

folkehelseinstituttet

IV a)

CONOR styringsgruppe v/
Per Magnus (FHI)
Grethe S. Tell (UiB)
Inger Njølstad (UiT)
Espen Bjertness (UiO)
Steinar Krokstad (NTNU)

Deres ref:
Vår ref: 08/507-74/EPFO/KJNE
Dato: 01.03.2012

Ny leder og nestleder for CONOR styringsgruppe

Per Magnus, FHI, ble i møte 06.02.12 enstemmig valgt til ny leder for CONOR styringsgruppe fra og med 06.02.12 til og med 30.04.13. Grethe S. Tell, UiB, ble samtidig valgt enstemmig til ny nestleder for samme periode.

Styringsgruppen fraviker med dette funksjonstiden på to år for lederervervet. Dette gjøres for å samkjøre perioden for lederervervet med perioden for styringsgruppens medlemmer. Denne utløper 30.04.13.

Vi ber de enkelte representantene i CONOR styringsgruppe orientere sine respektive institusjoner om vedtaket.

Vennlig hilsen

Geir Stene-Larsen
direktør

Kjersti A. Nerhus
Kjersti Andersen Nerhus
rådgiver

Nasjonalt folkehelseinstitutt
Postboks 4404 Nydalen
0403 OSLO

Marcus Thranes gate 6
Tlf: 21 07 81 00
Faks: 21 07 82 60

folkehelseinstituttet@fhi.no
www.fhi.no
NO 983 744 516

Divisjon for epidemiologi
Avdeling for folkesykdommer
Saksbeh.: Kjersti Andersen Nerhus, 21 07 81 64

IV e)

STYRINGSGRUPPEN

Mandat

Styringsgruppen for Master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi skal være et tverrfaglig organ for utviklingen av studieprogrammet. Hovedmålsettingen er å arbeide for de overordnede strategiske målene for studieprogrammet, jfr Det medisinsk-odontologiske fakultets (MOFs) strategi og handlingsplaner.

Styringsgruppen skal ledes av visedekan for utdanning ved MOF, og skal ivareta den ledelsesmessige forankringen ved de involverte fakulteter, og sentrale eksterne brukerinstitusjoner i regionen.

Styringsgruppen skal være i dialog med Programutvalget, få rapporter fra og gi innspill til dette. Se vedlagte mandat for programutvalget. Styringsgruppen skal gjennomgå den økonomiske rammen for studieprogrammet, og har som oppgave å arbeide for en styrket etterspørsel og økonomi for programmet.

Styringsgruppen er oppnevnt for 3 år og skal ha minst to møter i året.

Medlemmer

Arne Tjølsen - visedekan for utdanning, Det medisinsk-odontologiske fakultet

Olaf H. Smedal - visedekan for utdanning, Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Nina Mevold - fakultetsdirektør, Det medisinsk-odontologiske fakultet

Lise Gundersen - fakultetsdirektør, Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Rolv Terje Lie - instituttleder, Institutt for samfunnsmedisinske fag

Espen Bratberg - instituttleder, Institutt for økonomi

Aslak Bjarne Aslaksen - førsteamanuensis, Det medisinsk-odontologiske fakultet

Anne Sissel Faugstad - viseadministrerende direktør i Helse Bergen, Helse Vest RHF

Bjørn Guldvog - assisterende direktør, Helsedirektoratet

Christine Skjælaaen - Personalsjef, Bergen Kommune

Mandat for Programutvalgene

Mandat for Programutvalgene ved Det medisinsk-odontologiske fakultet Universitetet i Bergen. Vedtatt i Fakultetstyret 19.01.11.

Mandat

Programutvalgene (PU) er opprettet av Det medisinsk-odontologiske fakultet for å overvåke at fakultetets studieprogram organiseres og gjennomføres med høy kvalitet og skal på vegne av Det medisinsk-odontologiske fakultet sikre:

- At undervisningen gjennomføres i henhold til gjeldende emne- og programbeskrivelser.
- At det er en helhet i det enkelte program, de enkelte emner og mellom emnene i programmene.
- At studentenes arbeidsmengde, undervisningen og studentantallet har et omfang som sikrer gjennomstrømmingen for studentene som følger studieprogrammene.
- Løpende kvalitetsutvikling og fornyelse av studieprogrammene.

PU et rådgivende og saksforberedende organ i spørsmål vedrørende fakultetets studieprogram, men kan vedta faglige endringer i undervisningen/ emnene, inkludert mindre endringer i studieplanen, så lenge disse ligger innenfor etablerte budsjettrammer. Tiltak som medfører endringer i ressursrammen for programmene eller berører andre studieprogram må godkjennes av Studieutvalg (SU) og Fakultetsstyret. Vedtak i Fakultetstyret vil gjelde som instruks til emneansvarlige institutt. PU kan foreslå for SU endringer og fornyelser av studieprogrammene inklusive kvalitetsutvikling, fornyelse av studieplan, endringer av emne- og programbeskrivelser (f.eks. læringsutbyttebeskrivelser) og vurderingsformer. PU skal da bidra til utarbeidelse av de nødvendige saksfremlegg. PU skal behandle forslag til endringer i undervisnings- eller vurderingsform, profil eller omfang som kommer fra emneansvarlige institutt, studentorganisasjonene og andre fakultetsorgan.

PU skal:

- Arbeide for internasjonal utveksling av studenter og lærere, og foreslå tiltak som sikrer slik internasjonalisering. Ett medlem skal ha særlig ansvar for utvalgets internasjonaliseringsarbeid.
- Ha fortløpende kontakt med programsensor og arbeide for at programsensors forslag til tiltak følges opp, blant annet ved å foreslå studieplanendringer som sikrer dette.
- Kunne bestemme innpassing av studenter /emnefritak/ studieprogresjon
- Fremme forslag til overgangsordninger for studenter som ønsker å skifte lærested/program.
- Delta i mottak av og informasjon til nye studenter
- Påse at tilstrekkelig antall bachelor-, prosjekt-, sær- og masteroppgaver blir foreslått og at veiledere blir oppnevnt.
- Utarbeide en årlig rapport til SU om utvalgets arbeid, hvordan de enkelte studieprogrammene har vært gjennomført siste år og planer for neste år. Rapporten vil inngå i fakultetets arbeid med utdanningsmeldingen.

Sammensetningen av programutvalgene skal reflektere de emnene som undervises og de instituttene som bidrar med lærekrefter i undervisningen (se de enkelte programutvalg under). I tillegg skal hvert programutvalg ha minimum to studentrepresentanter.

Medlemmene oppnevnes av institutt eller institusjonen de representerer. Funksjonsperioden for utvalgene er 4 – fire - år.

Leder

Leder i programutvalgene foreslås av Dekanus og vedtas av Fakultetsstyret. Lederen skal sammen med sekretær forberede og legge frem saker for PU. Lederen møter i SU. Leder har fullmakt til å behandle hastesaker på vegne av sitt PU. Hvis vedtak må foretas ved avstemning, har leder dobbelstemme i utvalget.

Sekretær

Sekretærfunksjonen ligger under fakultetet der ikke annet er bestemt. Sekretæren skal sammen med lederen forberede og legge frem saker for PU. Sekretæren skal ordne med innkalling til møter og utsendelse av sakspapirer.

Møter

PU skal avholde minimum to møter hvert semester. PU er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene er tilstede. PU medlemmer skal selv ordne med en vararepresentant ved fravær.

PU skal minst årlig diskutere og eventuelt foreslå/ sette i verk nødvendige tiltak:

- Om undervisningen gjennomføres i tråd med målsetningene inklusive læringsutbytte
- Vurderingsformer og oppnådde resultat ved vurdering (eksamen el.l.)
- Studentevalueringene
- Tolking av PU-mandat mht hva som skal behandles i SU og Fakultetstyret.

Utdanning - strategi

Utvalgte punkter:

- Våre studieprogrammer skal være forskningsbaserte
- Våre studieprogrammer skal være tilpasset samfunnets behov
- Våre utdanninger skal være anerkjente og kompetansegivende internasjonalt.
- Vi skal rekruttere dyktige og motiverte studenter, og kandidater fra våre utdanninger skal være etterspurte i arbeidsmarkedet.
- Vi vil være en foretrukket utdanningsinstitusjon innenfor våre fagområder.
- Våre utdanninger skal oppnå gode evalueringsresultater.

Utdanning – handlingsplan

Utvalgte punkter:

- Fakultetet vil styrke programmet Erfaringsbasert master i helseledelse
- Videreutvikle programutvalget som et tverrfakultært organ
- Bygge opp kompetanse innen fagområdene helseøkonomi, helseledelse og kvalitetsarbeid, både i dette programmet og i medisinstudiet og våre andre studieprogrammer
- Arbeide aktivt sammen med våre samarbeidspartnere i programmet
- Kartlegge relevante arbeidsgiveres behov

BIOLOGI, MEDISIN, HELSE OG PSYKOLOGI:

Fra evaluering til oppfølging

Nå starter oppfølgingsarbeidet etter den mest omfangsrike fagevalueringen Forskningsrådet noensinne har gjennomført. Ledelsen ved de evaluerte institusjonene innenfor biologi, medisin, helse og psykologi møttes til dialog og diskusjon i slutten av februar.

Les kommentarer (0) | Legg igjen en kommentar

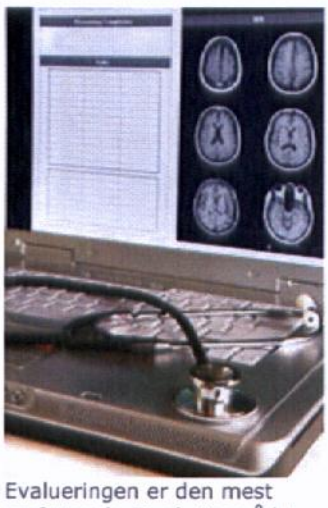

Evalueringen er den mest omfattende Forskningsrådet har gjennomført.

387 forskergrupper ved åtte universiteter, fire høgskoler, ni sykehus, tre vitenskapelige museer og 13 forskningsinstitutter var gjenstand for evaluering i løpet av 2011.

Nær 4400 personer som jobber med forskning innenfor biologi, medisin, helse og psykologi har fått sin forskningsaktivitet vurdert i forbindelse med prosessen.

Anbefalinger til diskusjon
29. februar var ledelsen ved institusjonene invitert til seminar i Forskningsrådets regi, for å gjennomgå og diskutere funn og anbefalinger og for å planlegge videre oppfølging.

Rundt 150 personer var til stede. Korte innlegg fungerte som innledning til livlige diskusjoner.

Også Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet var til stede og ga sine kommentarer. Program og presentasjoner fra møtet finner du nederst i artikkel.

Evalueringsrapportene, fremlagt i november 2011, omtalte mange svært gode forskningsmiljøer, påpekte en rekke utfordringer fremover og identifiserte enkelte forskningsfelt der Norge bør utnytte et strategisk rom.

Den munnet ut i en rekke råd overfor institusjonene selv, overfor Forskningsrådet og overfor de departementene som finansierer forskningen.

Karriereveier
Tiltak for å beholde de beste kandidatene og for å minske bruken av midlertidige stillinger, to problemstillinger som henger tett sammen, var gjenstand for mye diskusjon i møtet.

- Å etablere flere typer faste stillinger og andre karriereløp enn det som finnes i dag, samt å etablere en struktur som gjør det mulig å finansiere fast ansatte forskere over eksterne midler er to av de viktigste utfordringene, sa dekan Dag Rune Olsen ved det matematisk-naturvitenskapelige fakultet på Universitetet i Bergen.

Samarbeid mellom helseforetak og universitet
Prodekan Anne Husebekk ved Det helsevitenskapelige fakultet på Universitetet i Tromsø innledet til diskusjon om hvordan en kan fremme samarbeid mellom helseforetak og universitet gjennom strategisk bruk av basisfinansiering. Fakultetet har et fruktbart samarbeid med Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN).

- Felles ledermøter, felles styreseminarer og et felles forskningsutvalg er etablert. Infrastruktur for forskning på flere felt organiseres og finansieres i fellesskap, f.eks på bildediagnostikk, genomikk og proteomikk, sa Husebekk. Felles forskningssatsninger er også etablert, blant annet gjennom et toppforskningsprogram.

Samarbeid over sektorgrenser
En av evalueringens anbefalinger er å gjennomgå instituttsektorens organisering med tanke på å integrere forskningen bedre med universitetenes forskning. Flere seminardeltakere var kritiske til evalueringspanelenes kunnskapsnivå når det gjaldt det norske forskningssystemet og at kjennskapen til forskningsinstituttenes samfunnsoppdrag ikke var tilstrekkelig.
- Vi ser også at enkelte av anbefalingene bærer preg av manglende kjennskap til norske forhold, sier avdelingsdirektør Hilde Jerkø i Forskningsrådet.

– Panelene, som til sammen besto av 55 personer, fikk felles informasjon om det norske forskningssystemet, både skriftlig og muntlig, i forkant av at arbeidet skulle gjøres. Med 14 nasjonaliteter representert i panelene, fra land med høyst ulike forskningssystemer, er det nok urealistisk å kunne bringe alle opp på samme høye kunnskapsnivå. Dette må man ta høyde for når rapportene leses.

Mens de aller fleste institusjonsledere som ytret seg på konferansen så stor verdi i kunnskapen som kommer ut av det arbeidet som var nedlagt, og pekte på evalueringen som et viktig strategisk verktøy, uttrykte Biofagrådet mer skepsis. Biofagrådet består av instituttlederne ved de biologiske instituttene på alle universitetene.

Som styringsverktøy på instituttnivå er rapportene lite egnet, mente Biofagrådet, representert ved sin leder Anders Goksøyr.

Skriftlige innspill innen 30. mars
Neste milepæl i oppfølgingen av fagevalueringen er 30. mars. Da er institusjonenes frist for å gi skriftlige innspill på hvordan anbefalingene i evalueringsrapporten bør følges opp nasjonalt, regionalt og lokalt ved den enkelte institusjon.

Konkrete faktafeil må gjerne påpekes og Forskningsrådet er mottakelige for råd om gjennomføring av fremtidige fagevalueringer og andre kommentarer.

Etter 30. mars vil Forskningsrådet fortsette arbeidet med å legge en konkret plan for oppfølging.

Tekst: Ingvil Bjørnæs

Program og presentasjoner fra møtet 29. februar 2012:
10.00 Velkommen
ved avdelingsdirektør Hilde Jerkø, Divisjon for vitenskap

10.10 Presentasjon av hovedfunn og anbefalinger i evalueringen (PDF-531.1 KB) v/
spesialrådgiver Berit Nygaard, Divisjon for samfunn og helse

10.30 Karriereveier (tenured track) i UoH- sektoren

- Karrieremuligheter i akademia (PDF-843.9 KB)
Ved dekan Dag Rune Olsen, Matematisk-naturvitenskapelig fakultet, UiB

Karriereveier (tenured track) i UoH-sektoren- Kommentar fra UiO (PDF-2 904.2 KB) Ved Professor Odd Stokke Gabrielsen, IMBV, Matematisk-naturvitenskapelig fakultet, UiO

11.00 Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK) knyttet til instituttsektoren og UoH-sektoren

- Presentasjon v/ administrerende direktør Tore Nepstad (PDF-208.1 KB)
Havforskningsinstituttet

Presentasjon v/ rektor Hans Fredrik Hoen (PDF-1 744.8 KB)
Universitetet for miljø- og biovitenskap

12.15 Strategisk bruk av basisfinansiering som fremmer samarbeid mellom helseforetak og universitet

Presentasjon v/ forskningsdekan Anne Husebekk (PDF-299 KB) Helsevitenskapelig fakultet, UiT

Presentasjon v/ direktør for forskning, innovasjon og utdanning Erlend Smeland (PDF-1 326.1 KB) Oslo Universitetssykehus

12.45 Kritisk masse i organisering av forskningsgrupper

Presentasjon v/ professor Kurt Tande (PDF-295.3 KB)
Universitetet i Nordland

Presentasjon v/ professor Ståle Pallesen (PDF-518.9 KB)
Psykologisk fakultet, UiB

13.35 Korte kommentarer til evalueringen fra sentrale departementer

- Kunnskapsdepartementet v/ rådgiver Torstein Lindstad
- **Helse- og omsorgsdepartementet v/ seniorrådgiver Hjørdis M. Sandborg (PDF-318 KB)**
- Landbruks- og matdepartementet v/ seniorrådgiver Jan Henrik Martinsen
- Fiskeri- og kystdepartementet v/ Avdelingsdirektør Jartrud Steinsli

14.05 Kommentarer fra Biofagrådet

Kommentarer fra Det nasjonale fagråd for biologi (PDF-178.3 KB) v/ instituttleder Anders Goksøyr, Institutt for biologi, UiB

14.15 Veien videre

Evaluering av biologi, medisin og helsefag - Veien videre (PDF-520.5 KB) v/ avdelingsdirektør Hilde Jerkø

Skrevet av: Anne Misje

Publisert: 09.03.2012
Sist oppdatert: 09.03.2012

Se også

Fagevalueringens hjemmeside

Norge har gode forskningsdata

Norge er i en særstilling når det gjelder datainnsamling knyttet til forskning og utvikling. En ny rapport viser at dette gir et svært godt grunnlag til å forske på feltet.

Les kommentarer (0) | Legg igjen en kommentar

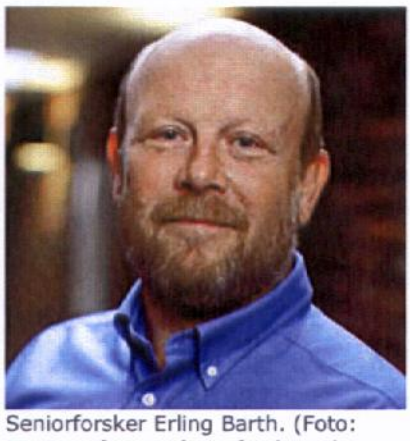
Seniorforsker Erling Barth. (Foto: Institutt for samfunnsforskning)

– Vi har gode utvalgsundersøkelser av bedrifter som kan kombineres med registre som viser både regnskapsdata for bedriftene og kvalifikasjoner for arbeidstakerne, sier seniorforsker Erling Barth ved Institutt for samfunnsforskning.

– Det betyr at vi i Norge kan studere spørsmål det kan være vanskelig å si noe om i andre land. Dette må vi utnytte, sier Barth.

Arbeidsmarkedsøkonomen Barth har i litteraturstudien «The Return to Research and Development. Current State of Research.», sett nærmere på nyere nasjonal og internasjonal forskning på avkastning av investeringer i forskning og utvikling.
Dette dreier seg både om privatøkonomisk og samfunnsøkonomisk avkastning.

– Hovedspørsmål innen denne forskningen er: Hvordan skapes ny kunnskap, hvordan blir denne spredd og omsatt til ny teknologi, og hvem får til syvende og sist glede av investeringen? Dette er et felt det forskes mye på internasjonalt og der det har skjedd mye de siste årene.

Studien er finansiert av Forskningsrådet gjennom FORFI-programmet (Kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken). Bakgrunnen var å se nærmere på hva som rører seg innen forskningslitteraturen og hvilken retning ny forskning tar.

– Tilgang på bedre data, samt omfattende forskning innen metodiske spørsmål er noe av det som utpeker seg. Dette fører til at man kan estimere årsakssammenhenger bedre nå enn tidligere, sier Barth.

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag
Det er fortsatt knyttet store utfordringer til hvordan man kan måle hvilke resultater forskning og utvikling (FoU) gir.

– Kunnskapsgrunnlaget for forskning på FoU er fremdeles mangelfullt. Dersom en bedrift lykkes, er det vanskelig å si noe om hvorfor, forteller Barth. Hva ville skjedd om de ikke hadde drevet FoU-virksomhet på samme nivå? Videre forskning på dette feltet vil gi oss bedre forståelse for betingelsene for innovasjon og nyskaping.

Norge ligger under gjennomsnittet når det gjelder innovasjonsaktiviteter i bedrifter, men en del av denne forskjellen skyldes næringsstruktur. Ifølge Barth er det viktig med forskning på dette feltet for å finne ut hva det er som stimulerer og hva det er som hemmer innovasjon og kunnskapsspredning.

– Hvilken rolle spiller den nordiske modellen for dynamikken i næringslivet og hvilke typer av politikk er det som fremmer nyskapning og vekst? Det er en rekke grunnleggende spørsmål knyttet til både måling og forskningsmetoder som ikke er avklart på dette feltet, og her kan Forskningsrådet bidra til å øke innsatsen, sier Barth.

Amerika og lille Norge
For tiden er Erling Barth travelt opptatt med et forskningsprosjekt ved National Bureau of Economic Research (NBER) i Cambridge i USA, der han blant annet måler avkastning av FoU i private virksomheter. Hva kommer ut av forskningsaktiviteter i bedrifter og hvilke teknologiske nyvinninger ser dagens lys? Hvordan spres ideer fra virksomhet til virksomhet?

Økt kunnskap og forskning i en virksomhet kan føre til forbedring av produksjonen, men kunnskapen plukkes også opp av andre og spres videre. Dette er åpenbart et samfunnsmessig gode, men hvordan virker denne kunnskapsspredningen inn på forskningsinnsatsen i den enkelte bedrift?

– Det kan være fruktbart å sammenlikne de nordiske landene med USA på dette området. Da kan vi lære mer om hvordan ulike måter å organisere markedsøkonomien på virker inn på den teknologiske utviklingen, sier Barth.

Skrevet av: Irene Hetlelid Svendsen

Publisert: 08.03.2012
Sist oppdatert: 09.03.2012

Litteraturstudien

The Return to Research and Development. Current State of Research. (PDF-685.2 KB)

Kontaktpersoner

Elin Stokkan
Seniorrådgiver
+47 22 03 71 15
elst@forskningsradet.no

3

- Kjempeinnsats for den helseøkonomiske forskningen

Hvordan bør ressursene i Helse-Norge brukes? Gjennom 13 år med finansiering fra Forskningsrådet har de helseøkonomiske miljøene i Oslo og Bergen bygget opp en solid kunnskapsbase og sterke fagmiljøer.

Norge ligger i toppsjiktet i verden når det gjelder å bruke penger på helse. Men brukes pengene på en fornuftig måte? Hvordan kan helsetjenesten organiseres og styres mest mulig effektivt?

Slike spørsmål var utgangspunktet for etableringen av Helseøkonomisk forskningsprogram i Oslo (HERO) og Helseøkonomi Bergen (HEB) i 1998.

- Formålet har vært å bidra med forskningsbasert kunnskap om hvordan helsesektoren bør styres og organiseres. Veldig mange beslutninger i helsesektoren involverer økonomiske forhold, både på makro- og mikronivå, påpeker Oddvar Kaarbøe, forskningsleder ved HEB.

Formålet med HEB og HERO har vært å bidra med forskningsbasert kunnskap om hvordan helsesektoren bør styres og organiseres.

Ny og relevant kunnskap
HEB og HERO har vært en del av en større nasjonal satsing. Siden starten har Forskningsrådet vært en sentral bidragsyter gjennom nåværende Program for helse- og omsorgstjenester.

Ved årsskiftet var det etter 13 år slutt på de øremerkede midlene fra Forskningsrådet. Mari Nes, avdelingsleder ved Avdeling for helse, mener miljøene har gjort en svært god jobb.

- HEB og HERO har gjort en kjempeinnsats. De har bidratt med ny og relevant kunnskap og sørget for at det nå finnes to sterke forskningsmiljøer på et felt som tidligere var nesten ikke-eksisterende, sier hun.

- Kvaliteten ved miljøene understrekes av at de har fått svært gode tilbakemeldinger i nasjonale og internasjonale evalueringer, fortsetter Nes.

Fra tarmkreft til sykehusreform
De helseøkonomiske miljøene har siden etableringen forsket på alt fra screening av tarmkreft til dødelighet knyttet til langtidssykefravær og verdsetting av livsforlengelser.
De har også ledet eller bidratt i store prosjekter i den forskningsbaserte evalueringen av sykehusreformen og evalueringen av fastlegeordningen.

Tor Iversen, forskningsleder ved HERO, mener de har lykkes i å skape et solid faglig miljø hvor de ansatte utfyller hverandre, og hvor det blir produsert forskning med anvendelsespotensial. 2011 var rekordåret for publisering i internasjonale tidsskrifter for både HERO og HEB, med henholdsvis 41 og 28 artikler.

- Det er veldig mange faktorer som påvirker utforming av politikk. Forskningen vår har bidratt til å bygge opp en kunnskapsbase som politikere og beslutningstagere kan ta hensyn til hvis de ønsker det, forklarer Iversen.

Tor Iversen, forskningsleder ved HERO

Utdannet nye forskere
Forskerutdanning har vært et viktig stikkord både for HEB og HERO. Programmene har til sammen hel- eller delfinansiert over 20 stipendiater og i tillegg opprettet flere postdoktorstillinger.

Oddvar Kaarbøe, forskningsleder ved HEB

- Vi har utdannet forskere i helseøkonomi som er kvalifisert til forskerstillinger i basismiljøene. Nå undervises det regelmessig i helseøkonomi på bachelor-, master- og doktorgradsnivå, forteller Kaarbøe.

Iversen opplever også økende interesse fra kliniske miljøer som vil ha inn helseøkonomiske aspekter i sin virksomhet.

- Vi får veldig mange henvendelser fra stipendiater som vil ha veiledning og samarbeid med oss. Dette er en kjempemulighet for oss, sier Iversen.

- Vil stå støtt på egne ben
Nes mener kompetansen i HEB og HERO vil bli minst like ettertraktet og viktig i tiden som kommer. Befolkningssammensetningen endrer seg slik at andelen eldre blir stadig større.

Samhandlingsreformen byr på utfordringer blant annet med endringer i ansvarsfordelingen mellom spesialist- og primærhelsetjenestene og et behov for bedre tjenesteflyt. «Mer helse for hver krone» blir kort og godt enda viktigere.

- Med dette som bakteppe er jeg sikker på at de helseøkonomiske miljøene vil klare å stå støtt på egne ben framover, sier Nes.

Nye muligheter
I tillegg til rammebevilgningen har HEB og HERO søkt om og fått vanlige prosjektmidler, blant annet fra EU og Forskningsrådet. Fordi forskning på helse- og omsorgstjenester har høy prioritet, kan muligheten for å få slike midler fra Forskningsrådet bli enda større framover, påpeker Nes.

Mari Nes, avdelingsleder i Forskningsrådet

I budsjettforslaget for 2013 er den planlagte satsingen "Flere aktive og sunne år" Forskningsrådets hovedprioritering. Satsingen vil inkludere og styrke blant annet programmet for helse- og omsorgstjenester.

Et overordnet mål med satsingen er å bidra til gode og effektive tjenester i helse-, omsorg- og velferdssektoren.

- Vi vil veldig gjerne ha de helseøkonomiske forskningsmiljøenes bidrag inn i dette satsingsområdet, understreker Nes.

Skrevet av: Elin Fugelsnes

Publisert: 16.02.2012
Sist oppdatert: 21.02.2012

4

TIDSBRUK I UH-SEKTOREN:

Forskerens karrieremuligheter på dagsordenen

Ifølge Arbeidsforskningsinstituttets undersøkelse om tidsbruk i UH-sektoren står slaget om forskerkarrieren utenfor normalarbeidsdagen. Seks av ti forskere er misfornøyde med sine muligheter for sammenhengende tid til forskning. Det er en utfordring for ledelsen på universitetene og høyskolene å legge til rette for forskernes karrierer.

Les kommentarer (0) | Legg igjen en kommentar

Direktør ved NTNU Trond Singsaas mener at det er god arbeidsgiverpolitikk å vurdere hva som skal til for å legge til rette for karriereutvikling:

(Illustrasjon: Jon Solberg)

– Institusjonene må i større grad ta ansvar for å legge et karriereløp, slik at forskerne skal få mulighet til å utvikle seg. Tidligere begrenset vi arbeidersgivers ansvar på universitetene til å rekruttere de beste. Nå vet vi at jobben ikke er ferdig med det – vi må utvikle forskernes karriere videre.

God lokal ledelse avgjørende

Singsaas var blant innlederne på en konferanse Forskningsrådet arrangerte i februar, for å følge opp AFIs undersøkelse av tidsbruk i UH-sektoren. Konferansen fokuserte på ledelsesutfordringene i sektoren.

– Potensialet for å legge til rette mer tid til forskning ligger i god lokal ledelse. Ledelsen på institutt- og fakultetsnivå må frigjøre forskernes tid fra andre oppgaver og legge til rette for at tiden til forskning og faglig utvikling økes. Det er deres ansvar å sette sammen gode forskergrupper og følge dem opp, sier Singsaas.

Han understreker at det er behov for å styrke og utvikle god ledelse av forskergrupper. Det å administrere andres forskning, er ferdigheter som må læres. Ledelsen på dette nivået må dyktiggjøres for å skape grunnlag for god karriereutvikling hos forskerne. Lederopplæring er helt vesentlig for å utvikle god faglig ledelse.

Trond Singsaas (Foto: Arne Asphjell, NTNU)

Er ledelse svaret?
Professor i pedagogikk Bjørn Stensaker ved Universitetet i Oslo stilte på sin side spørsmål ved om ledelse er svaret på alle utfordringene i sektoren. Han mener at organisasjonsutvikling bør få mer oppmerksomhet enn ledelsesutvikling:

– Det er ikke alltid slik at ledelse er svaret. Det er ikke nok å sende folk på lederkurs og så forvente at alt løser seg. Hva med betingelsene for å gjøre lederrollen attraktiv? Det er mye ansvar og myndighet på universitetene og høyskolene som ikke er avklart. Her må man bli tydeligere, ellers risikerer man at ledelse blir limet i en dysfunksjonell organisasjon.

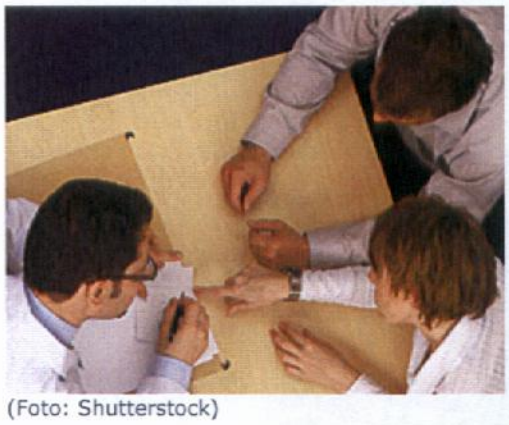
(Foto: Shutterstock)

Må diskutere ferdigheter
Dekan ved humanistisk fakultet ved UiO Einar Lie understreker at det er behov for å bygge opp gode kollegiale miljøer rundt forskerne.

Ved å utvikle kollegiale fora der man diskuterer hvordan man best kan utvikle ferdighetene som forsker, vil man motvirke at den enkelte forsker alene sitter med ansvar for egen karriere.

Lie mener at det er sterke individualistiske normer blant forskere. Det å bygge sin egen karriere står sterkt, men det er mindre kultur for å diskutere og støtte hverandre i dette arbeidet:

– Som forskere merker vi et økende press på å prestere. Kravene til oss har mye til felles med de som stilles til toppidrettsutøvere og yrkesmusikere. Men i motsetning til hva som er vanlig blant dem, diskuterer vi som forskere nesten aldri hvilke ferdigheter vi må utvikle for å bli gode, både når det gjelder å undervise og å forske.

– Vi drøfter faglige problemer og teorier og metoder, men ikke hva som skal til for å bli en god og produktiv forsker, og hvordan vi skal få maksimalt ut av arbeidstiden vår. Resonnementet som synes å ligge under er at med et godt hode kommer resultatene av seg selv. Men slik er det jo ikke. Institusjonen har et ansvar for å hjelpe forskere som f.eks. publiserer lite til å komme i modus, sier Lie.

Skrevet av: Christian Lund

Publisert: 23.02.2012
Sist oppdatert: 23.02.2012

Se også

Om konferansen Tid til forskning og undervisning
Universitetsforskere arbeider ikke mer enn tidligere

Andre nettsider

Kjønnsbalanse i forskning: Forskeres tidsbruk – et nasjonalt ansvar?
Se konferansen på nett-TV - del 1
Se konferansen på nett-TV - del 2

Dokumenter

Tidsbrukundersøkelse_UH_2012 (PDF-2 052.7 KB)
Innlegg av Cathrine Egeland og Ann Cecilie Bergene, AFI (PPTX-317.5 KB)
Innlegg av Agnete Vabø, NIFU (PPTX-358.6 KB)
Innlegg av Bjørn Stensaker, UiO (PPT-589.5 KB)
Innlegg av Trond Singsaas, NTNU (PPT-3 584.5 KB)
Innlegg av Torunn Lauvdal, UiA (PPTX-968.8 KB)

NYTT PROGRAM:

Startskudd for «Humane biobanker»

Forskningsrådet har etablert programmet «Humane biobanker og helsedata». Første søknadsfrist blir 18. april.

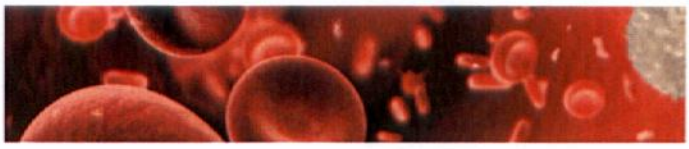

- Programmets hovedmål er å utnytte potensialet for forskning på biologisk materiale i biobanker. Dette kan gjøres ved å kople analyseresultater med data fra helseundersøkelser, helseregistre og helsetjenesten, samt andre relevante registre, sier programstyreleder Rolf Reed.

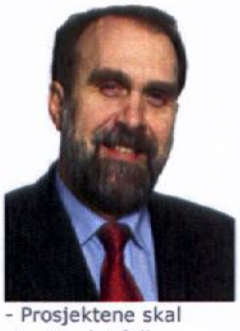

- Prosjektene skal utnytte det fulle potensialet i store biobanker og helseregistre, sier Rolf Reed. (Foto: Reidar Lothe)

Verdensklasse

- Prosjektene skal utnytte det fulle potensialet i store biobanker og helseregistre. Dette potensialet er senest pekt på i evalueringen av norsk biologisk, medisinsk og helsefaglig forskning, sier Reed.

- Forskningen er ment å utnytte dette potensialet ved å koble analyseresultater fra biobanker med data fra helseundersøkelser, helseregistre og helsetjenesten, samt andre relevante registre.

- Målet er å skaffe forskningsbasert ny kunnskap knyttet til forebygging, diagnostikk, behandling og overlevelse ved somatisk og psykiatrisk sykdom, opplyser Reed.

Han understreker at de norske forskningsbiobankene knyttet til de store helseundersøkelsene er en forskningsressurs i verdensklasse.

Bedre infrastruktur

- Internasjonalt samarbeid vil bli sterkt vektlagt i programmet. Vi ønsker å styrke norske forskningsmiljøer og gi muligheter for økt kompetanse på området, sier Reed.

Forskertilgangen til biobanker handler i stor grad om infrastruktur. Forskningsrådet har blant annet gjennom programmet FUGE og Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur bidratt til å utvikle infrastruktur for humane biobanker.

110 millioner skal fordeles

Programmet har en finansiering på 110 millioner kroner for hele perioden. Den første utlysningen i april legger opp til å finansiere fire-fem forskerprosjekter av størrelse fire til seks millioner kroner per år i tre år.

Programmet vil få egen nettside og aktiv utlysning i løpet av februar.

Foto: Shutterstock

Programplanen er klar

Utlysningsteksten vil ta utgangspunkt i formuleringene i programplanen:

Programmets overordnede mål er å utnytte potensialet for forskning på humant biologisk materiale i biobanker ved å kople analyseresultater med data fra helseundersøkelser, helseregistre og helsetjenesten; for på denne måten å fremskaffe ny kunnskap rettet mot forebygging, oppdagelse, diagnose, behandling og overlevelse ved somatisk og psykiatrisk sykdom.

Sentrale premisser for forskningen:

• Programmet er åpent for alle hypoteser og forskningsspørsmål knyttet til human helse og sykdom. Det er ikke begrenset til spesifikke tema eller metoder. Prosjektene kan dekke basal biomedisin, kliniske problemstillinger, epidemiologi og/eller samfunnsutfordringer knyttet til helse.

• Forskningen skal ta utgangspunkt i bruk av humane biobanker, i kombinasjon med data fra helseundersøkelser, helseregistre og helsetjenesten, samt andre relevante registre. Forskningen skal primært utnytte potensialet som ligger i de store biobankene og registrene, så sant det ikke er vitenskapelige grunner til å studere mindre utvalg eller populasjoner.

• Søkere oppfordres til å benytte kapasitet og kompetanse som er bygget opp gjennom nasjonale infrastrukturprogram, slik som biobank infrastruktur (Biobank Norway) og de FUGE-støttede teknologi- og analyseplattformene (FUGE: Funksjonell genomforskning).

• Alle prosjekter må adressere etikk, lovgivning og samfunnsmessige aspekter (ELSA) relatert til bruk av humant biologisk materiale og helsedata i prosjektene. Slike aspekter kan inkluderes som et underprosjekt eller aktivitet.

• Programmet vil gi prioritet til søknader med internasjonalt samarbeid.

Skrevet av: Siv Haugan

Publisert: 14.02.2012
Sist oppdatert: 16.02.2012

Se også

Biobanker på Norsk veikart for forskningsinfrastruktur

Dokumenter

Mer info om programmet (PDF-377.9 KB)
Programplan "Humane biobanker og helsedata" (PDF-588.2 KB)

Kontaktpersoner

Berit Johne
Spesialrådgiver
22 03 73 24
bj@forskningsradet.no

IV 6)

SLUTTKONFERANSE FOR FUGE:

– FUGE har vært en trendsetter

Programmet FUGE er forbi. Nye BIOTEK2021 skal ta norske bioteknologimiljøer til nye høyder. Mer anvendelse av resultatene, tettere kommunikasjon med aktørene og mer vekt på samfunnsnytte, er oppskriften.

Les kommentarer (0) | Legg igjen en kommentar

– FUGE var Forskningsrådets første Store program, og den største satsingen på bioteknologi noensinne i vårt land, sa Arvid Hallén i sin åpning av FUGEs sluttseminar i mars.

Han viste til den eksterne evalueringen som karakteriserer FUGE som en suksess. Nå tar Forskningsrådet med seg lærdommen fra FUGE inn i det nye tiårige programmet BIOTEK2021.

Viktige FUGE-folk (fv): Administrerende direktør i Forskningsrådet, Arvid Hallén, programkoordinator Monica Bergem, tidligere programkoordinatorer Steinar Bergseth og Thomas Slagsvold, programstyreleder Ole-Jan Iversen og divisjonsdirektør i Forskningsrådet Anne Kjersti Fahlvik. (Foto: Karin Totland)

Forskerinitiativ
Det var sentrale fagmiljøer sammen med Forskningsrådet som i sin tid utviklet initiativet som ble til det store programmet FUGE.

– FUGE er et eksempel på en programsatsing som ble drevet frem av et fagmiljø, ut fra et behov om å styrke fagområdet både strukturelt og faglig, understreket Hallén.

Programstyreleder for FUGE, Ole-Jan Iversen, påpekte at suksessen til programmet henger sammen med prosessen forut for satsingen.

– Forskerne var enige om noe, og alle som det angikk fikk et eierforhold til produktet, sa Iversen.

Nye arbeidsformer
Hallén sa at FUGE har vært en trendsetter når det gjelder utviklingen av nye arbeidsformer.

Et av programmenes kjennetegn er oppbyggingen av nasjonale teknologiplattformer.

– Teknologiplattformene var en nasjonal ansvarsfordeling, utdypet Iversen.

- De skulle bygge opp teknologi på høyt nivå som skulle være tilgjengelig for alle. Dette var en ny modell da vi satte i gang i 2002. I dag finnes det FUGE-teknologiplattformer på seks steder i Norge.

Satte Norge på kartet
Professor Nils Christian Stenseth ved Universitetet i Oslo understreket verdien av FUGEs strategiske grep innenfor marin bioteknologi.
FUGE var med på å sikre sekvenseringsutstyr som ble gjort tilgjengelig for den marine plattformen GenoFisk, noe som var avgjørende for at det ble norske forskere som kartla torskens genom.

– Samspillet mellom strategiske grep i FUGE og fra GenoFisk sin side førte til at vi klarte å sette Norge på kartet innenfor sekvensering av fisk, konkluderte Stenseth.

Nasjonalt samarbeid
Også suksessen til den norske biobankene har mye å takke FUGE for, ifølge Camilla Stoltenberg, assisterende direktør ved Folkehelseinstituttet.

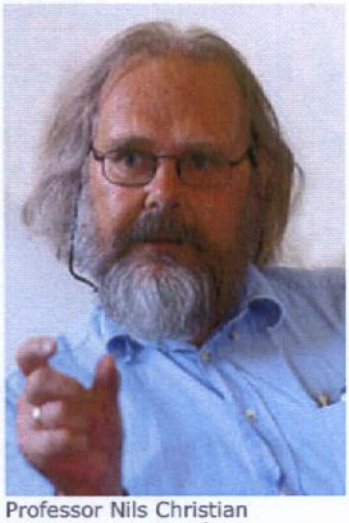
Professor Nils Christian Stenseth (Foto: Ståle Skogstad, UiO)

– Det viktigste strategiske grepet var kravet om nasjonalt samarbeid, og kravet om at alle skulle yte tjenester for alle. Nå er vi i gang med forskning og innovasjon i verdensklasse, og FUGE har hjulpet oss godt i gang, sa Stoltenberg,

Professor Atle Bones ved NTNU bekreftet at FUGE bidro til å samle folk med ganske ulike ståsteder innenfor hans område, som er plantebioteknologi.

– Jeg håper at dette vil fortsette under det nye programmet. Plantebioteknologi trenger de samme verktøyene som medisinsk bioteknologi, og det pågår store samarbeid også her, for eksempel for å sekvensere maisgenomet. Fagområdet er viktig for utfordringer innenfor mat, helse, livskvalitet, industri og energi, sa Bones.

Stafettpinnen går videre
På konferansen ble FUGEs arvtaker, BIOTEK2021, lansert for de inviterte deltakerne, som kom fra forskningsmiljøer, næringsliv, departementer og virkemiddelapparat.

Ny styreleder Jostein Dalland (tv) og programkoordinator for BIOTEK2021 Øystein Rønning. (Foto: Karin Totland)

– Bakgrunn for programmet er kunnskapsgrunnlaget BIOTEK2012 og Regjeringens nasjonale strategi, som ble lagt frem i desember 2011. Programmet blir sentralt i operasjonalisering av den nasjonale strategien. Hovedvekten vil bli lagt på de fire tematiske områdene helse, landbruk, havbruk og industriell bioteknolgi, sa programmets styreleder Jostein Dalland.

Han la til at de fire områdene har kommet ulikt langt og har ulike utfordringer. Blant annet er det et mål å gjøre helseforskningen mer næringsrelevant.

Skal anvende kunnskapen
Direktør i Forskningsrådet Anne Kjersti Fahlvik refererte til den eksterne evalueringen av programmet som anbefaler mer samarbeid med næringslivet.

– I FUGE var målet å bruke 10 prosent av midlene mot næringslivet, og det er oppnådd. Det nye programmet skal imidlertid legge ytterligere vekt på samarbeid og kommunikasjon med næringslivet, sa Fahlvik.

BIOTEK2021 legger stor vekt på samarbeid med næringslivet. (Illustrasjon: Shutterstock)

Ole Peter Nordby fra Sigmafondene presenterte trender i bioteknæringen. Ett av hans budskap var at ting tar tid – samtidig som at utviklingen går rasende fort.

– Teknologi som ble utviklet på 1980-tallet, førte til inntjening tiår senere, sa Nordby.

Han minnet også om at det er viktig å ha tenkt gjennom hva ny kunnskap skal brukes til, og å ha en forretningsmodell for den nye kunnskapen.

Som eksempler på anvendelser som kan bli økonomisk interessante, nevnte Nordby personalisert medisin og behandlingsformer som gir besparelser i helsevesenet.

Balanse er viktig
Det nye programmet skal både gi rom for mer næringsutvikling og bruke betydelige ressurser på å utvide eksisterende kunnskapsbase.

For å håndtere dette spennet, vil BIOTEK2021 ha økt samspill med andre virkemidler; de åpne arenaene Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og Fri prosjektstøtte (FRIPRO), samt de tematiske programmene BIONÆR, Biobank, HAVBRUK, RENERGI, blant andre.

– Det er en utfordring å balansere de ulike målsettingene. Det blir viktig hele tiden å ha et godt samspill med de fremste på fagsiden, på nærings- og kapitalsiden og i politiske miljøer, sa Arvid Hallén.

Skrevet av: Karin Totland

Publisert: 16.03.2012
Sist oppdatert: 16.03.2012

Se også

Genforskning og nanoteknologi oppsummerer ti års arbeid
Store programmer får høy score
Film: Fortsatt satsing på bioteknologi
Tar FUGE steget videre

TO STORE PROGRAMMER AVSLUTTET:

Genforskning og nanoteknologi oppsummerer ti års arbeid

Forskningsrådets to første store programmer er nettopp avsluttet. De to tiårige satsingene har gitt spennende resultater på nasjonalt viktige områder, som nå presenteres i to nye publikasjoner.

Les kommentarer (0) | Legg igjen en kommentar

Store, nasjonale samarbeid og styrket kvalitet er noen av stikkordene når de to programmene Funksjonell genomforskning (FUGE) og Nanoteknologi og nye materialer (NANOMAT) oppsummerer resultatene sine.

Nå presenterer begge programmene et bredt utvalg av resultatene i hver sin publikasjon (se pekere i høyere spalte).

Det er potensial for verdiskaping i satsingen på marin bioprospektering, med mål om å finne ukjente biomolekyler i havet. (Foto: Stein Johnsen/Samfoto)

Da satsingene startet i 2002, var fagfeltene relativt nye i Norge. Forskningen var i stor grad fragmentert.

Gjennom ti år er det etablert internasjonalt konkurransedyktige forskningsgrupper på strategiske områder.

Teknologier for samfunnet
Bioteknologi er anvendelse av livsvitenskap, og FUGEs portefølje består av prosjekter innenfor feltene helse, marin bioteknologi og landbruk. For eksempel har ny kunnskap om årsaken til sykdommer gitt oss mer treffsikre medisiner og bedre helsetjenester.

Felles for de to teknologiene er at de har potensial til å bidra med å løse flere av vår tids globale utfordringer. De kalles derfor gjerne for muliggjørende teknologier som har fått og vil få ringvirkninger på mange samfunnsområder.

Nano- og materialteknologi bidrar på områder som miljøvennlig energi, bedre helse, teknologi for å håndtere miljøutfordringer og bærekraftig utnyttelse av naturressurser. For eksempel har utvikling av nye materialer gitt oss mer effektive solceller.

Nye tiårige satsinger
FUGE og NANOMAT er de første av Forskningsrådets sju Store programmer som avsluttes.

Forskningsrådet viderefører nå satsingen på de to fagområdene i to nye Store programmer, BIOTEK2021 og NANO2021.

De nye programmene skal videreutvikle fagområdene, samtidig som det vil legges økt vekt på å styrke samspillet mellom forskning og næringsliv slik at teknologiene kommer til anvendelse for bærekraftig verdiskaping i samfunnet.

Den endelige utformingen av programmenes satsingsområder legges i løpet av våren.

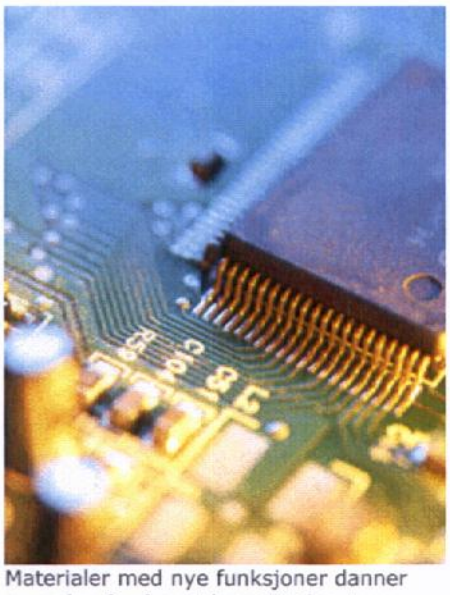

Materialer med nye funksjoner danner grunnlag for fremtidens IKT-løsninger. (Foto: Shutterstock)

Skrevet av: Karin Totland

Publisert: 08.03.2012
Sist oppdatert: 08.03.2012

Se også

Les om evalueringen av FUGE og NANOMAT

Dokumenter

FUGE-rapport (PDF-1 945.6 KB)
NANOMAT-rapport (PDF-5 459.7 KB)

Kontaktpersoner

Monica Bergem
Seniorrådgiver
22 03 74 22
mbe@forskningsradet.no

Vidar Skagestad
Spesialrådgiver
22 03 74 41
vsk@forskningsradet.no

17

Mammografievaluering i gang

Forskningsrådets evaluering av Mammografiprogrammet kommer nå i gang for fullt, etter forsinkelser på grunn av manglende tilgang til data.

Forsinkelsen skyldes at Datatilsynet ikke ga tilgang til data fra negativt screenede kvinner, som ikke hadde gitt skriftlig samtykke til bruk av opplysningene til forskningsformål. Personvernnemnda kom også til samme konklusjon.

Etter drøftinger mellom Kreftregisteret og Datatilsynet er det nå mulig å få tilgang til aktuelle anonymiserte data. Forskergruppene i Mammografievalueringen kan nå søke Kreftregisteret om tilgang til dette datamaterialet.

Prosjekter på vent

- Vi ser frem til at forskergruppene kan få tilgang til data å jobbe med, sier Roar Johnsen som leder styringsgruppen for Mammografievalueringen.

Hittil er det prosjektene som studerer dødelighet, intervallkreft og overdiagnostikk som ikke har startet opp. Dette gjelder fire av evalueringens totalt syv delprosjekter.

- Vi ser frem til at forskergruppene kan få tilgang til data å jobbe med, sier Roar Johnsen. Foto: NTNU

- I første omgang vil forskerne få tilgang til data fra Kreftregisteret. Så snart tillatelser og koblinger er på plass vil de få tilgang til koblede data, fra blant annet Statistisk Sentralbyrå, Dødsårsaksregisteret og Medisinsk fødselsdataregister, opplyser Johnsen.

Effekten av mammografiscreening har vært mye omtalt i mediene den siste tiden. Resultatene som diskuteres, er imidlertid ikke resultater fremkommet fra prosjektene som finansieres av Forskningsrådets Mammografievaluering.

Grunnlaget for å studere disse problemstillingene i evalueringen er først klargjort nå.

Oppfylte intensjoner?

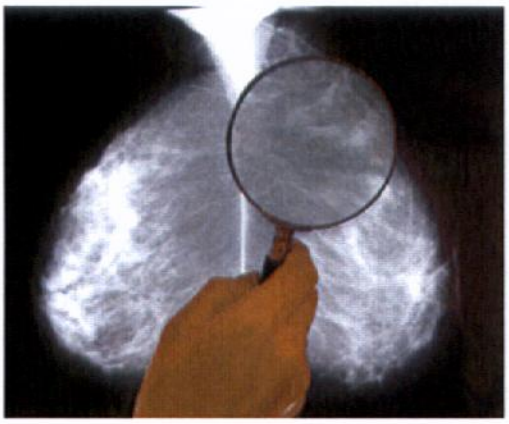

Forskningsrådet fikk i 2006, på oppdrag av Helse- og omsorgsdepartementet, ansvaret for en forskningsbasert evaluering av Mammografiprogrammet.

Formålet med evalueringen er å undersøke om Mammografiprogrammet oppfyller intensjonene i programmet.

Det er satt som et hovedmål for Mammografiprogrammet at det skal oppnå en 30 prosent reduksjon av dødelighet av brystkreft for kvinner som inviteres til screening.

Evalueringen er delt i tre hovedområder:

- Evaluering av effekter av Mammografiprogrammet, som dødelighet av brystkreft, endring i stadieinndeling, og endring i forekomst av avansert kreft, utviklingen av intervallkreft og overdiagnostikk
- Evaluering av hvordan kvinner opplever programmet med ulike resultat far undersøkelsene
- Økonomisk evaluering: analyse av samlet ressursbruk og nytte effekt av Mammografiprogrammet

Mammografiprogrammet

Mammografiprogrammet inviterer alle kvinner mellom 50 og 69 år til mammografiundersøkelse annet hvert år. Formålet er å oppdage svulster på et så tidlig stadium at effektiv behandling kan iverksettes og dødeligheten reduseres. Mammografiprogrammet ble etablert i 1995/96 som et pilotprosjekt i fire fylker og ble landsdekkende i 2004.

Skrevet av: Siv Haugan

Publisert: 09.03.2012
Sist oppdatert: 09.03.2012

Se også

Programside Mammografi

Kontaktpersoner

Henrietta Blankson
Seniorrådgiver
22 03 71 76
hbl@forskningsradet.no

PÅ HØYDEN

Nettavis for Universitetet i Bergen - tirsdag 21. februar 2012

PÅ HØYDEN
Abonnér
Om På Høyden
Kontakt

NOTISER
- – Velferd krever fornying
- Forbyr niqab i auditoriet
- Ny leder i Raftoprisen
- Varsler om doktormangel
- Rekordmange doktorgrader

Arkiv

NEWS IN ENGLISH
- Another UiB researcher receives prestigious scholarship
- Research data becomes Russian state secret
- Fewer break-ins in 2011
- New Job: Esther Kraus Gundersen
- More foreign doctorate students

Archive

NYE BØKER
- Music, Social Media and Global Mobility
- Søvnsykdommer
- Helsefremmende sykepleie
- Invitation to Community Music Therapy
- Bipolare lidelser

Arkiv

NYTT OM NAVN
- Arild Linneberg
- Kjell Bernstrøm
- Lars Sætre
- Erik Bjerck Hagen
- Jostein Bakke

Arkiv

17.2.2012

NFR satser på UiB

Norges forskningsråd (NFR) foreslår at Regjeringen tildeler UiB 90 millioner kroner ekstra til forskningsutsyr og infrastruktur.

Av Kim E. Andreassen

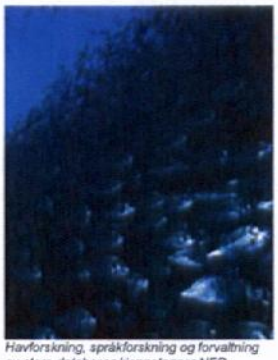

Havforskning, språkforskning og forvaltning av store databaser kjennetegner NFR-prosjektene som kommer fra Bergensmiljøene. (Foto: NFR)

Skriv ut artikkelen

Kommentar til redaksjonen

Tips en bekjent om denne saken

Norges forskningsråd (NFR) anbefaler Regjeringen å bevilge midler til to nye infrastrukturprosjekter ved UiB. Dette kom frem da NFR la frem sin oppdaterte nasjonale strategi for forskningsinfrastruktur i går, 16 februar. Det ene er NORMAR som har søkt 33,5 millioner kroner i prosjektstøtte og HELSEREGISTRE som har søkt om 56.5 millioner.

Rapportene *Verktøy for forskning del I og del II* inneholder et veikart over infrastrukturer som NFR mener at departementene bør satse på fra 2012 til 2017. Veikartet inneholder både innvilgede prosjekter og støtteverdige prosjekter som ikke har fått tildeling tidligere på grunn av begrenset bevilgning.

Fra før har UiB har prosjektansvar for ELIXIR (50 millioner kroner), CLARINO (48 millioner kroner) og INESS til (19 millioner kroner). Dermed kan UiB mottta tilsammen 207 millioner kroner til forskningsutstyr. I tillegg samarbeider UiB med flere andre institusjoner i det nasjonale infrastrukturprogrammet.

Se NFRs strategi for forskningsinfrastruktur her.

Undervanns-ROV
– Dette betyr at vi er et steg videre mot tildeling, sier Instituttleder Rolf Birger Pedersen ved Senter for geobiologi, som koordinerer NORMAR-prosjektet.

NORMAR-prosjektet ønsker midler til å bygge og drive en ny dypvanns-ROV. Dette er en kabelstyrt undervannsbåt som kan dykke ned til 5000 meters dyp, fullspekket med høyteknologiske måleapparater.

Ubåten kan sende videobilder fra havbunnen og er utstyrt med sensorer som kan måle miljøforhold som oksygennivå, saltinnhold og temperatur. I tillegg er ubåten utstyrt med robotarmer som kan hente prøver fra havbunnen eller reparere teknisk utsyr på dypet.

– I samarbeid med Havforskningsinstituttet kan vi tilby en nasjonal utstyrsplattform, samtidig som vi forsterker UiB som marin forskningsinstitusjon, sier Pedersen.

Samordnet helseregister
I Norge finnes det mange helseregistre. Registrene eies av blant andre Helseforetakene, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og noen universiteter. Prosjektet HELSEREGISTRE skal forsøke å skape partnerskap mellom dem.

– Helseregistrene bør kunne samordnes og utnyttes enda bedre enn i dag. I prosjektet kommer vi til å søke tillatelser for samarbeid, tilrettelegge data og utvikle analysemetoder som sikrer bedre tilgang til helsedata for norske og internasjonale forskere, sier Instituttleder Rolv Terje Lie, ved Institutt for samfunnsmedisinske fag, som er ansvarlig for prosjektet.

I tillegg til helseregistrene kommer skal man også knytte nærmere samarbeid med norske biobanker.

– For oss er de oppmuntrende å havne på veikartet etter to søknadsrunder, sier Pedersen.

Politisk råd
Norges forskningsråd er det viktigste forskningspolitiske rådgiveren for Regjeringen. Ifølge NFR inneholder den oppgraderte strategien en klar anbefaling til departementene om å bruke den nye strategien og veikartet når de planlegger sine investeringer.

– Alle prosjektene på det norske veikartet holder særdeles høy faglig kvalitet, og alle anses som strategisk viktige for norsk forskning, sier NFR-direktør Arvid Hallén til NFRs nettsider.

– Fremragende utstyr gjøre også norske forskningsmiljøer mer attraktive. Samtidig er utstyrsinvesteringer nødvendig for å få til et samarbeid med de beste internasjonale miljøene og inspirere gode studenter til å satse på en forskerkarriere, sier Hallén.

Millioner i Bergen
I løpet av de siste to årene har forskningsmiljøene i Bergen mottatt 280 millioner kroner fra NFR for å investere i utsyr og anlegg som har stor strategisk betydning for norsk forskning.

Disse infrastrukturprosjektene med prosjektansvar fra UiB eller fra en forskningsinstitusjon i Bergen:

* NORMAR (nytt) - Fjernstyrt farkost for havbunnforskning (UiB)
* HELSEREGISTRE (nytt) – Vil utnytte helseregistrene bedre (UiB)
* CLARINO – Felles infrastruktur for norske og europeiske databaser (UiB)
* ELIXIR.NO – Infrastruktur for bioinformatikk (UiB)
* INESS – Forskningsdatabase om norsk og andre språk (UiB og Uni Research)
* RAIRD – bedre tilgang til registerdata (UiO og UiB deler prosjektlederansvaret)
* NMD – System for å utveksle forskningsdata om havet (Havforskningsinstituttet)
* NORMAP - Satellittdatabase for nordområdene (Nansensenteret)
* NOWERI – Utvikling av offshore vindmøller (Christian Michelsen Research AS)
* CESSDA – Europeiske databaser for samfunnsforskning (NSD)
* ESS ERIC – Sammenligner samfunnsdata fra 30 europeiske land (NSD)

DET SKJER
Seminar
Konferanser
Gjesteforelesninger
Doktordisputaser

KRONIKKER
- Grunnlova og menneskerettane
- Psykiatriens begrensninger
- Effektivitetsingeniøren fra Bergen
- Forskningsetikk – eller nådeløs moralisme?
- Klasseleiing og elevane sin digitale livsstil

Arkiv

LESERBREV
- Hva bør alle studenter vite?
- Utenlandske doktorgradsstudenter – en berikelse
- Dekningsbidragene synliggjøres
- Doctores: etnisitet som et fotballag
- Søknad på nynorsk eller bokmål?

Arkiv

UiB I MEDIA
- For få norske prisnominasjoner
- Fjær - og engler som virker
- Kvinnelige leger vil ikke jobbe med menns underliv
- Kvinnelige studenter lyver mer
- Fortsatt valgt rektor
- Anbefaler ikke MT-autorisasjon
- Skildrer jobbhumor med tusj
- Trenger impulser fra utlandet
- Rekordvekst i doktorgrader
- Vellykket karrieredag på UiB

LENKER
Pressemeldinger
Doktorgrader
Hubro
Intranett

SISTE 20 NYHETER
- Klage førte ikke frem (21.2.2012)
- Lørdagsåpent bibliotek (20.2.2012)
- Fortsatt valgt rektor (17.2.2012)
- NFR satser på UiB (17.2.2012)
- Bedre liv etter operasjon (17.2.2012)

- Masterstudent fikk medhold etter plagiatanklage (16.2.2012)
- – Total mangel på medmenneskelighet (16.2.2012)
- Bedre mål for halting (16.2.2012)
- Bedring i HF-økonomien (15.2.2012)
- UiB vil ikke overvåkes (15.2.2012)
- Likestilling i alle bygg (15.2.2012)
- Habermas på blå resept (14.2.2012)
- Med Christie ut i verden (13.2.2012)
- Matkjedelov møter motstand (13.2.2012)
- Fellesløftet er fordelt (10.2.2012)
- – Beskjeden økning i dekningsbidraget (10.2.2012)
- Mindre sex i nye retningslinjer (10.2.2012)
- Ny i jobben: Yael Harlap (10.2.2012)
- Vil fagidioter til livs (9.2.2012)
- Vil ha omkamp om dekningsbidrag (8.2.2012)

Arkiv

UiO : Det medisinske fakultet
Universitetet i Oslo

IV h)

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Dato: 20.03.2012
Deres ref.: 201104777
Vår ref.: 2012/3884ANITARO

Felles høringssvar fra nasjonalt dekanmøte i medisin om revidert fastlegeforskrift

Det vises til høringsbrev og høringsnotat om revidert fastlegeforskrift. Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo vil med dette, som ordførende for dekanmøtet i medisin, presentere en samlet uttalelse fra Det medisinske fakultet ved NTNU, Det medisinsk-odontologiske fakultet ved UiB, De helsevitenskapelige fakultet ved UiT og Det medisinske fakultet ved UiO i forbindelse med forslag om revidert fastlegeforskrift.

Innledning

Det er i lang tid erkjent at det innen allmennmedisin er behov for forskning og fagutvikling, noe som førte til at de medisinske fakultetene helt siden 1970-tallet utviklet utplasseringsordninger for medisinstudenter i primærhelsetjenesten/ kommunehelsetjenesten og senere opprettet allmenmedisinske sentre ved fakultetene. De medisinske fakultetene har derfor et tydelig engasjement i saken, både som aktør i utdanningen av fremtidige fastleger og med en betydelig forskningsaktivitet i primærhelsetjenesten. I tillegg er de medisinske fakultene arbeidsgivere for et antall personer som kombinerer fastlegerollen med undervisning og forskning. De medisinske fakultetene takker derfor for anledningen til å fremme uttalelse til høringsnotatet om revidert fastlegeforskrift.

Undervisning

Fakultetene mener at det er viktig for en allsidig kunnskapsoverføring og rekruttering til fastlegeordningen, at studentene tilbys praksis i et bredt spekter av kommuner, også i spredt bebygde distriktskommuner. I årene som kommer vil det i tillegg til studentundervisning bli et betydelig økt behov for veiledning av allmennleger i spesialistutdanning. Både kommunenes mulighet til å oppfylle sin lovpålagte plikt til å fremskaffe det nødvendige helsetilbud, og fastlegeordningens fremtidige rekruttering er avhengig av kontinuerlig utvikling av gode og motiverte fremtidige allmennleger. Fakultene har hittil sammen med allmenleger måttet finne fram til forskjellige ordninger, uten at det gjennom lovverk har vært tilrettelagt for dette. Fakultenene mener derfor at alle kommuner bør stille til rådighet tilstrekkelig praksisplasser for medisinstudenter i primærhelsetjenesten, og at dette kravet bør formuleres på en mer forpliktende måte i den reviderte forskriften. Fakultetene mener at også kommunene på samme måte som helseforetakene bør motta en økonomisk kompensasjon som står i forhold til deres innsats på dette

Det medisinske fakultet
Postadr.: Postboks 1078 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Sogn Arena, Klaus Torgårds vei 3, 2. et., 0372 Oslo
Telefon: 22 84 53 00
Telefaks: 22 84 53 01
postmottak@medisin.uio.no
www.med.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

området. I *helse- og omsorgstjenesteloven fra 2011 i kapittel 8 (§8.1)* sies det at "enhver kommune plikter å medvirke til undervisning og praktisk opplæring av helsepersonell, herunder videre- og etterutdanning", og det i samme kapittel står (§8.3) at kommunen skal medvirke til og tilrettelegge for forskning for den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Det er meget positivt at den reviderte forskriftens § 12 spesifikt trekker frem "undervisning av medisinstudenter" som eksempel på allmennlegearbeid som kommunen kan inngå avtale om at fastlegene skal utføre i de timene som fastleger plikter å utføre allmennlegearbeid per uke. Selv om dette er et skritt i riktig retning, er fakultenene likevel bekymret for at § 12 overlater en betydelig valgfrihet til kommunene i forhold til prioriteringen av denne tidsressursen. Fordi det kan forventes et økt behov for fastlegenes bidrag til kommunenes allmennlegearbeid i forbindelse med samhandlingsreformen, er det en fare for at de langsiktige behovene som undervisningen oppfyller vil bli nedprioritert til fordel for mer akutte behov.

Forskning

Den praktiske opplæringen som finner sted i primærhelsetjenesten har blitt sett på som stadig viktigere for å utdanne leger som er forberedt på å arbeide i alle deler av helsevesenet. Dette gjelder også for nye temaer i grunnutdanningen av leger som kunnskapshåndtering, forbedringskunnskap og kvalitetsarbeid, der primærhelsetjenesten vil være en særs velegnet arena. Det er derfor positivt at fastlegeforskriften foreslår at legene skal avgi data til styrings og kvalitetsformål (§31). Gode data fra fastlegetjenesten er helt nødvendige for å kunne evaluere kvalitet og foreslå kvalitetsforbedrende tiltak. Fakultenene mener at derfor at fastlegeforskriften i større grad bør ta inn at fastlegene er viktige kilder til kunnskap om primærhelsetjenesten. Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester stiller krav til kommunene om å medvirke til og tilrettelegge for forskning for den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Dette burde også kommet til syne i fastlegeforskriften, ettersom fastlegene i mange kommuner vil være helt sentrale, hvis dette lovbestemte kravet skal oppfylles. Fakultetene mener derfor at det er en svakhet at fastlegeforskriften ikke på noen måte berører forskning for den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Derfor bør *forskriftens § 12* som omhandler såkalt "annet allmennlegearbeid" som inkluderer "undervisning av medisinstudenter" suppleres med relevant forskningsvirksomhet. Det bør også understrekes at disse behovene best kan ivaretas gjennom betydelig fleksibilitet både når det gjelder omfang, og at de av fastlegene som ønsker å knytte seg til universitetsfunksjoner kan fylle hele "annet allmennlegearbeid-tiden" med dette.
Det har vist seg at et betydelig antall allmennleger ønsker å ta del i forskningsvirksomhet på forskjellige nivåer.

Arbeidsvilkår for fastlegene

Vi vil berømme høringsdokumentet for å anerkjenne dialog og frivillige avtaler som arbeidsform i kommunens relasjon med egne fastleger (for eksempel s 31 og 57). Denne intensjon synes imidlertid å bli underkjent på s 55, der det heter at stat og kommune ensidig skal bestemme hvilke data som er egnet til kvalitets- og utviklingsarbeid for primærhelsetjenesten. Vi vil sterkt understreke at en fungerende fastlegeordning, hvis den skal evne å ta inn brukernes perspektiv og

styrke pasientenes og innbyggernes egen mestringsevne, er helt avhengig av at legene også blir møtt med tilsvarende dialogiske respekt fra styringsorganene.

De medisinske fakultene er også meget bekymret for at de samledeog detaljerte krav som fastlegeforskriften stiller til fastlegene vil gjøre fastlegenes kliniske arbeidsdager så travle, at de ikke har rom for å påta seg undervisning- og forskningsoppgaver på individuell basis. I denne sammenheng er det grunn til å påpeke at noen av forslagene om å forplikte fastleger til å yte definerte individrettede tjenester til deler av den friske befolkningen mangler god dokumentasjon og kan framstå som kontraproduktive, når det gjelder gode faglige prioriteringer. Økt arbeidspress pga nye kliniske arbeidsoppgaver må derfor kunne kompenseres med mulighet til redusert listeansvar. Det legges ikke til rette for dette i utkastet til fastlegeforskrift, hvor man i stedet tydeliggjør at kommunene ensidig kan kreve en listelengde på 1500 innbyggere ved 100% klinisk stilling (utenom samfunnsmedisinsk arbeid). Forskriftens detaljeringsgrad på dette området bør justeres og balanseres opp mot hva som er hensiktsmessig å legge inn i avtaler mellom fastleger og kommunene. Dersom fastlegen skal tilpliktes nye oppgaver, må det samtidig sørges for en økning av antall legeårsverk i kommunen, noe som blant annet bør skje gjennom oppretting av fastlønnete utdanningsstillinger i allmennmedisin.

Med hilsen

Frode Vartdal
dekan

Bjørn Hol
fakultetsdirektør

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved UiO i tråd med UiOs reglement for elektronisk godkjenning.

Kopi:

- Universitets- og høgskolerådet
- Det medisisnke fakultet NTNU
- Det medisinsk-odontologiske fakultet ved UiB
- Det helsevitenskapelige fakultet ved UiT

Saksbehandler:
Anita Robøle 22845807, anita.robole@medisin.uio.no